

Kariūnas

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO LIETUVOS KARO AKADEMIJOS ŽURNALAS

ISSN 2029-6045

2017 m. Nr. 4 (135)

OUR WEAPON, OUR EDUCATION – FOR OUR HOMELAND LITHUANIA

MŪSŲ GINKLAS, MŪSŲ MOKSLAS – LIETUVAI TĖVYNEI!

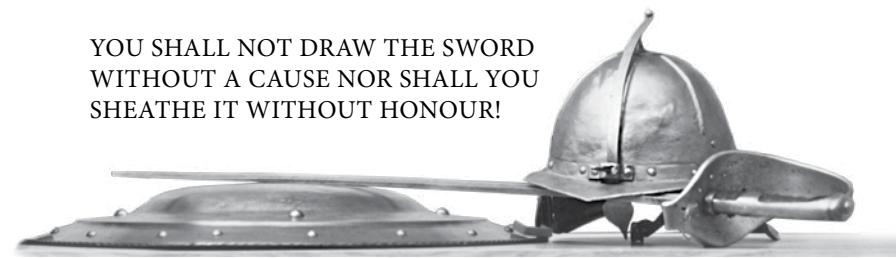
Nuoširdžiai sveikinu su artėjančiomis

šv. Kalėdomis ir Naujaisiais metais!

Tegul šv. Kalėdos ir Naujieji metai įžiebja naują viltį, teikia džiaugsmą ir stiprybę, suartina ir suburia prasmingiems darbams ir siekiams.

Generolo Jono Žemaičio
Lietuvos karo akademijos viršininkas
brg. gen. Algis VAIČELIŪNAS

YOU SHALL NOT DRAW THE SWORD
WITHOUT A CAUSE NOR SHALL YOU
SHEATHE IT WITHOUT HONOUR!

BE REIKALO NEPAKELK, BE GARBĖS NENULEISK!

ŠIAME NUMERYJE:

2 Sveikinimo kalba

3 Kariuomenę kuriame mes visi

4 Kariuomenės vado susitikimas su pirmakursiais

5 Redakatoriaus skiltis

6 Nežinomas kareivis

12 Tadas Kosciuška – Lietuvos, Lenkijos ir JAV laisvės gynėjas

19 ERASMUS+ – 30!

19,32 Akademijos pulsas

20 Žygis

22 Žurnalas „Kariūnas“ mini 85-erių metų sukaktį

26 Fotoreportažas

28 Kitokios krikštynos

32 Kam Lietuvos karo akademijai reikalingas Akademinės etikos kodeksas

35 Lietuvos kariuomenės karininkų rengimo pradžia 1990–1994 m.

40 IV kurso kariūnų universitetinė praktika – savęs išbandymo metas

45 Tarptautinė konferencija

50 Stok į LKA!

Žurnalas „Kariūnas“
2017 m. Nr. 4 (135)
Leidžiamas nuo 1932 m. spalio 25 d.
ISSN 2029-6045

REDAKcinė KOLEGIJA

VYRIAUSIASIS REDAKTORIUS
dim. plk. lt. dr. Gintautas SURGAILIS
(Gintautas.Surgailis@mil.lt,
tel. (8-5) 210 3674, KATT 24 674)

VYRIAUSIOJO REDAKTORIAUS PAVADUOTOJAS
doc. dr. Manvydas VITKŪNAS
(Manvydas.Vitkunas@lka.lt)

NARIAI

plk. lt. Leonas LUKOŠEVIČIUS
Akademijos karinis gyvenimas
(Leonas.Lukosevicius@mil.lt)

mjr. Gintautas JAKŠTYS
Akademijos istorija, tradicijos
(Gintautas.Jakstys@mil.lt)

mjr. dr. Violeta PAKENIENĖ
Universitetinės ir karinės studijos
(Violeta.Pakeniene@mil.lt)

kpt. Dmitrij SIDENICA
Kariūnų bataliono veikla
(Dmitrij.Sidenica@mil.lt)

doc. dr. Rolanda KAZLAUSKAITĖ
MARKELIENĖ
Studijų kokybė
(Rolanda.Kazlauskaite@mil.lt)

doc. dr. Dalia PRAKAPIENĖ
Akademinės bendruomenės gyvenimas
(Dalia.Prakapiene@lka.lt)

krn. Mantas BLAŽEVIČIUS
Sportas
(Mantas.Blazevicius@lka.lt)

krn. Aleksandras LEONIDOVAS
Kariūnų laisvalaikis
(Aleksandras.Leonidovas@lka.lt)

krn. Giedrė GRIGŪNAITĖ
Kariūnų studijos
(Giedre.Grigunaite@lka.lt)

krn. Irenijus TREČIOKAS
Gyvenimas baigus Akademiją
(Irenijus.Treciokas@lka.lt)

ŽURNALĄ RENGIA

Nijolė ANDRIUŠIENĖ
Kalbos redaktorė

Laima ADLYTĖ
Dizainerė

Kęstutis DIJOKAS
Fotografas

SPAUSDINO

Lietuvos kariuomenės
Karo kartografijos centras,
Muitinės g. 4, Domeikava,
LT-54359 Kauno r.
Tiražas 1000 egz.
Užsakymas GL-612.
Žurnalas platinamas nemokamai.
Leidžiamas kas trys mėnesiai.

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO LIETUVOS KARO AKADEMIJA

Šilo g. 5A, LT-10322 Vilnius

Dėl žurnalo įsigijimo prašome kreiptis:
(8 5) 210 3526, (8 5) 210 3523;
KATT 24 526, 24 523

Ponai karininkai, kariai, kariūnai,
visi šio renginio dalyviai!

Rytoj sukaks 99 metai nuo tos dienos, kai buvo įkurta nepriklausomos Lietuvos nepriklausoma kariuomenė. Per beveik šimtmetį mūsų kariuomenei, kaip ir Lietuvai, teko įveikti ne vieną sunkų etapą. Tačiau šiandien aš kviečiu visus jus pasidžiaugti nueitu keliu – ilgu ir sunkiu – ir didžiuotis šiandienos Lietuvos kariuomenės statusu ir pasiekimais.

Lietuvai 2004 metais tapus didžiausio ir stipriausio pasaulyje karinio gynybinio aljanso – NATO – nare, šiandien mes turime nedeklaratyvią kariuomenę. Mes turime kariuomenę, kuri ne tik yra pajėgi apginti savo šalį, bet ir praktiškai prisideda prie Aljanso karinių operacijų karštuosiuose pasaulio taškuose. Mūsų kariniai vienetai, kaip ir kitų NATO valstybių kariuomenės, budi NATO greitojo reagavimo pajėgų sudėtyje, aktyviai dalyvauja tarptautinėse pratybose, mūsų kariai tarnauja įvairiuose NATO štabuose, vadovauja NATO agentūroms.

Šiandien taip pat reikia dėjuotis tuo, kad po kruvinių įvykių Kryme NATO praktiškai įrodė, jog ir mažiausių Aljanso narių saugumas yra prioritetas. Oro policijos misija, NATO priešakinių pajėgų batalionas, JAV kariuomenės ir kitų NATO valstybių karinės pajėgos, dislokuotos Lietuvoje, kasdien yra pasirengusios ginti mūsų šalį. Taip pat 2015 metais Vilniuje buvo įkurtas pirmasis Lietuvoje NATO štabas, vadinamas NATO pajėgų integravimo vienetu, kurio pagrindinė užduotis – esant būtinybei užtikrinti greitą NATO greitojo reagavimo pajėgų dislokavimą Lietuvoje. Iš viso šiandien mūsų šalyje yra dislokuoti daugiau nei 1500 karių su aukšto lygio kovos technika, t. y. septynis kartus daugiau nei 2014 metais. NATO valstybių kariniai vienetai ne tik demonstruoja solidarumą su Lietuva, bet ir nuolat treniruojasi su jos kariuomenės daliniais, tokiu būdu gerindami mūsų kovinį pasirengimą ir tarpusavio sąveikumą.

Man labai džiugu, kad mūsų kariuomenė kasdien stiprėja. Aprūpinimas modernia kovos technika ir ginkluote didina Lietuvos kariuomenės gynybinius pajėgumus. Džiugu tai, kad ypač sustiprinta Vakarų Lietuvos regiono, kur jau keletą metų veikia antroji Lietuvos kariuomenės brigada „Žemaitija“, gynyba.

Mieli kariai, pasidžiaukime tuo, kad šiandien mūsų kariuomenė yra NATO nepriklausomų valstybių kariuomenių dalis.

Sveikinu Jus visus Lietuvos kariuomenės gimtadienio proga. Būkite sėkmingi ir visada verti Lietuvos kario vardo!

Akademijos viršininkas
brg. gen. Algis VAIČELIŪNAS

Kariuomenę kuriame mes visi

Krn. Giedrė GRIGŪNAITĖ

Kasmet lapkričio 23-iąją Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija iškilmingai mini Lietuvos kariuomenės dieną. Be abejo, ir šie metai nebuvo išimtis. Lapkričio 22 d. į rikiuotės aikštę susirinko iškilmingai ceremonijai nusi-teikusi akademinė bendruomenė, Akademijos vadovybė, Kariūnų batalionas ir jų vadai, karininkai ir kiti profesinės karo tarnybos kariai, dėstytojai ir darbuotojai. Visi, pasitempę ir iškėlę galvas, kupini rimties ir kartu džiaugsmingi, šią dieną išreiškė pagarbą tiek istorinei, tiek dabartinei Lietuvos kariuomenei, tikėdami, kad buvome, esame ir būsime stiprūs, pasiryžę keliauti tobulėjimo ir pilietiškumo keliu, ugdydami ne tik karistus, karininkus, bet ir mūsų tautą.

Ceremonijos metu tylos minūte buvo pagerbti už mūsų laisvę žuvę partizanai, kariai, padėta gėlių prie vyr. ltn. Normundo Valterio paminklo Karo akademijoje ir generolo Jono Žemaičio paminklo prie Krašto apsaugos ministerijos. Tvirtais ir įkvepiančiais žodžiais visus pasveikino Akademijos viršininkas brg. gen. Algis Vaičiūnas. Jo sveikini-mas ištis privertė ne vieną iš mūsų susimąstyti, prisiminti, kodėl pasirinkome šį kelią, dar labiau motyvavo siekti užsibrėžtų tikslų – tarnauti Tėvynės labui.

Išaušus lapkričio 23-iosios rytui, Karo akademija tiesiog pulsavo pasi-

ruošimo tradiciniam renginiui Lietuvos kariuomenės dienos proga Katedros aikštėje ritmu. Iškilmingą Lietuvos kariuomenės dalinių ir sąjungininkų karių rikiuotę vainikavo eisena Gedimino prospektu iki Nepriklausomybės aikštės.

Choras „Kariūnas“, tęsdamas tradiciją, pradėjo renginį sugiedodamas Lietuvos valstybės himną „Tautiška giesmė“. Bendroje rikiuotėje dalyvavo būrys kariūnų, o vienas būrys išdidžiai joje pasirodė su NATO narių vėliavomis. Nega-liu nepaminėti, kad kariūnai išsiskyrė iš kitų drausme ir kantrybe, buvo pasitempę, pasipuošę ceremonijų uniformomis, todėl traukė visų dėmesį. Jie atrodė puikiai! Nemažai akademinės bendruomenės narių veidų buvo matyti ir minioje, jie taip pat jautė pasididžiavimą, kad yra Lietuvos kariuomenės dalis, kaip ir mes visi, visa tauta.

Norėčiau pasakyti, kad be galo dėjuojuosi ir didžiuojuosi, būdama kariūne, Lietuvos kariuomenės kare. Kas-kart ryte keldamasi į mankštą, kad ir kaip sunku kartais būna, pagalvoju, kodėl čia esu ir dėl ko stengiuosi. Žinau, kad, būdama čia, esu kaip niekas kitas arčiau Lietuvos, arčiau kariuomenės ir kad mano didžiausia pareiga ir noras – būti Lietuvos piliete ir karininke ne tik pagal dokumentus, bet ir širdyje ir tai įrodyti ne žodžiais, o darbais.

Noriu palinkėti visiems visada prisiminti, ką mes turime, kas mes esame, ką mes galime ir ko mes siekiame. Ir kartoti sau tai pačiomis sunkiausiomis akimirkomis, net kai, rodos, nebegali toliau eiti ir manai, kad esi nepakankamai stiprus susidoroti su savimi ir iškilusiais sunkumais. Tačiau visada atminkite, dėl ko esate būtent čia, kur esate, kodėl pasirinkote šį kelią – tarnybos Lietuvai kelią – ir kodėl pradėjote eiti šiuo keliu. Nepraras-kite savęs, tikėkite savimi, mūsų kariuo-mene ir šalimi!

*„O gal Tėvynę reikia visą laiką
Lipdyti ir kurti, kurti ir lipdyti?
Nes jei sustoji tik – jinau ir miršta.
Taip, kurti visą laiką. Visą laiką!“*

Justinas Marcinkevičius „Mindaugas“

Šia citata raginu visus prisiminti Lietuvos kariuomenės stiprybę ir kokia ji ir jūs visi jai esate reikalingi. Svarbu kurti ne tik Tėvynę, bet ir jos kariuomenę – stuburą, kuris būtų pajėgus tiek morališkai, tiek fiziškai ginti mus nuo priešo ir visų negandų. Kariuomenę kuriame mes visi, visa tauta, ir kartais pakanka tik šyp-senos ar malonaus žodžio, tikėjimo mu-mis, kad galėtume ramiau žvelgti į ateitį. Taigi svarbiausia – tikėti ir pasitikėti LIETUVOS KARIUOMENE!

Kariuomenės vado susitikimas su pirmakursiais

Krn. Žygimantas KAMINSKAS

„Kiekvieno Lietuvos kario tarnyba prasideda priesaikos žodžiais: „Ištikimai tarnauti Lietuvos Respublikai“, – taip savo kalbą pradėjo Lietuvos kariuomenės vadas gen. ltn. Jonas Vytautas Žukas, 2017 m. spalio 19 d. atvykęs į susitikimą su Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos pirmo kurso kariūnais.

Gen. ltn. J. V. Žukas supažindino juos su Lietuvos kariuomenės struktūros atnaujinimo, o kai kuriose srityse ir atkūrimo planais. Savo kalboje Lietuvos kariuomenės vadas ne kartą pabrėžė, kad kariūnas – būsimas karininkas, turi būti sektinas pavyzdys savo kariams, šeimos nariams ir

visuomenei, gebėti įkvėpti juos savo dorovinėmis savybėmis, patriotiškumu.

Mus, kariūnus, kariuomenės vado žodžiai privertė susimąstyti apie kario lyderio vertybes, kurios turės būti nuolat puoselėjamos ir branginamos. Patriotizmas, pasiaukojimas, drąsa, sąžiningumas, principingumas – šioms vertybėms pirmenybę turi teikti kiekvienas karys tiek tarnyboje, tiek gyvenime. Kario profesiją pasirinkusiam žmogui svarbiausia yra pareiga valstybei ir pagarba jos piliečiams. Pasak gen. ltn. J. V. Žuko, Lietuvos kario įvaizdis – tai patriotizmo, pagarbos ir skaidrumo harmonija.

Lietuvos kariuomenės vadas taip pat atsakė į kariūnams iškilusius klausimus, leidosi į diskusijas įvairiais klausimais – apie Lietuvos kariuomenę ir kario charakterį.

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos kariūnams Lietuvos kariuomenės vado vizitas paliko didžiulį įspūdį. Jie praplėtė tikro vado – lyderio sampratą, iš autoritetingo svečio išgirdo, kokios vertybės turi dominuoti mūsų gyvenime. Visa tai mus privertė dar kartą pabandyti atsakyti į sau patiems keliamą klausimą: kas kario gyvenime svarbiausia – valstybė ar šeima?

REDAKTORIAUS SKILTIS

Alvydo Staniūnaičio nuotrauka

Artėja šventos Kalėdos – pati šviesiausia ir gražiausia metų šventė. Šventė, apipinta romantikos, paslapties ir stebuklo laukimo... Šventė, atėjusi iš mūsų vaikystės ir vaikiškų prisiminimų.

Tik vaikystės dangus būna toks šviesus, o – žvaigždės tokios ryškios ir taip žemai, kad, atrodo, galima pasiekti ranka. Juk tą naktį danguje užsidega nauja žvaigždė, Kalėdų žvaigždė, pranešdama pasauliui, kad gimė Dievo sūnus, kuris atpirks mūsų nuodėmes... O gal tai jau ir buvo tas stebuklas, kurio mes vėliau laukiame visą gyvenimą?

Gerbiamieji Lietuvos karo akademijos vadovai, profesoriai, dėstytojai, darbuotojai, kariai, kariūnai, studentai, mūsų žurnalo skaitytojai, „Kariūno“ redakcinės kolegijos vardu leiskite visiems Jums palinkėti, kad šią šventą Kalėdų naktį ne tik danguje, bet ir visų Jūsų širdyse įsižiebtų žvaigždė – taikos, gėrio, grožio, kitų atjautos ir supratimo žvaigždė. Bent šią naktį sugrįžkite į vaikystę, vėl pažvelkite į pasaulį nekalto vaiko, kurio žvilgsnio dar netemdo kasdienybės rutina, akimis... Pamirškime, kas per metus buvo negero, atleiskime tiems, kas mus įskaudino, ir... pasijuskime laimingi.

Linkime visiems Jums ramių šventų Kalėdų ir laimingų Naujųjų metų!

Vyriausiasis redaktorius
Gintautas SURGAILIS

Dr. Aušra JUREVIČIŪTĖ

Nežinomas kareivis

Redde quod debes! („Gražink, ką privalai!“)

Amžinoji ugnis ir Nežinomas kareivis – du vienas be kito negalintys egzistuoti objektai. Kada ši tradicija atsirado Europoje ir kaip ji buvo įgyvendinta Lietuvoje?

Pirmieji Nežinomo kareivio kapai Europoje atsirado po Pirmojo pasaulinio karo. Šios idėjos autorius buvo Dovydas Railonas (*David Railon*). Jis 1916 m., tarnaudamas Vakarų fronte armijos kapelionu, pamatė negrabi kryžiumi pažymėtą kapą. Ant jo kapelionas pieštuku užrašė: „Nežinomas britų karys“, o 1920 m. pasiūlė Vestminsterio dekanui neatpažintą britų karį, žuvusį Prancūzijoje, laikantis visų tradicijų, palaidoti Vestminsterio vienuolyne tarp karalių, kad „atstovautų tūkstančiams imperijos mirusiųjų“. Šią idėją palaikė vienuolyno dekanas ir Didžiosios Britanijos ministras pirmininkas Deividas Loidas Džordžas (*David Lloyd George*)¹. Nežinomo kareivio kapas buvo įrengtas Vestminsterio abatijoje.

Nežinomo kareivio palaikus angliai išsikasė Prancūzijoje, mūšio lauke, ir parplukdė į Londoną. 1920 m. lapkričio 11 d. karstas su jais buvo padėtas ant lafeto (pabūklo važiuoklės) ir, traukiamas šešių žirgų, nuvežtas į Vestminsterio vienuolyną. Ten nežinomo kareivio palaikai buvo iškilmingai palaidoti. Jo kapas buvo uždengtas juodu Belgijos marmuru. Apeigose dalyvavo šimtai moterų, praradusių savo vyrus ir sūnus. Karstą lydėjo karališkoji šeima, ministrai ir minios žmonių².

Prancūzai savo Nežinomą kareivį

iškilmingai palaidojo minėdami 1918 m. lapkričio 11 d. Kompjeno miške pasirašytų paliaubų su vokiečiais metines. 1921 m. po Triumfo arka jie palaidojo kautynių lauke rastus kario palaikus ir prie kapo įžiebė amžinąją ugnį. Ji uždegama iš naujo kiekvieną vakarą, tad dega ir dabar.

Ši idėja paplito ir kitose šalyse. 1921 m. buvo atidengtas Nežinomo kareivio kapas Jungtinėse Amerikos Valstijose – ten palaidoti trys kariai. O 1921 m. spalio 17 d. Nežinomam kareiviui buvo suteiktas Jungtinių Amerikos Valstijų aukščiausias apdovanojimas už narsą. Medalį įteikė generolas Džonas Pershingas (*John Pershing*).

Tais pačiais metais Romoje, prie tautinio paminklo *Piazza Benati*, taip pat buvo palaidotas Nežinomas kareivis. Toks kapas atsirado 1922 m. Belgijoje, Briuselyje, prie Parlamento. Vėliau Nežinomo kareivio kapai buvo įrengti Portugalijoje, Čilėje, Ukrainoje.

Nežinomas kareivis Lietuvoje buvo palaidota tik 1934 m. Tačiau ši idėja brandinta jau nuo 1921 m., kai buvo pastatytas paminklas „Žuvusiems už Lietuvos laisvę“. Kokia mūsų Nežinomo kareivio įamžinimo istorija?

1921 m. vasario 16 d. buvo atidarytas Karo muziejus, įsikūręs rusų cerkvėje ir 111-ojo Dono pėstininkų pulko manieže. Keičiant ir pritaikant senąjį pastatą muziejui buvo siekiama, kad jis būtų panašus į istorinį. Todėl rugpjūčio

10 d. senasis cerkvės bokštas buvo perstatytas į pilies kuorą, o teritorijoje prieš muziejų pradėtas kurti panteonas. Svarbiausiu ir reikšmingiausiu jo akcentu tapo paminklas „Žuvusiems už Lietuvos laisvę“. Jo projektą parengė architektas Vladimiras Dubeneckis ir skulptorius Juozas Zikaras. Tai buvo akmenų, surinktų iš mūšių laukų, piramidė. Akmenis rinkti padėjo Susisiekimo ministerija, o lėšų skyrė Vyriausiasis Lietuvos gynimo komitetas. Savo darbais prisidėjo ir Siaurųjų geležinkelių dirbtuvės, pagaminusios J. Zikaro liūdinčios lietuvaite, kuri deda gėles ant brolio kapo, bareljefą. JAV lietuviai Hipatijos Yčienės surinktais pinigais sumokėjo skulptoriui už darbą.

Paminklas buvo atidengtas 1921 m. spalio 16 d. Tai buvo neeilinis įvykis laikinosios sotinės gyvenime. Ceremonijoje dalyvavo einantis prezidento pareigas Steigiamojo Seimo pirmininkas Aleksandras Stulginskis, ministras pirmininkas Kazys Grinius, krašto apsaugos ministras prof. Jonas Šimkus, kiti ministrai, užsienio šalių atstovai. Prie paminklo buvo aukojamos šv. Mišios už žuvusiuosius ir atliktas Juozo Tallat-Kelpšos sukurtas karinis gedulingas maršas. Paminklą atidengė A. Stulginskis, o pašventino ir kalbą pasakė Jonas Mačiulis-Maironis. Šis paminklas buvo svarbus ne tik tuo, jog įamžino žuvusiųjų atminimą, bet ir kaip vieta, gerbiama ne tik per valstybines šventes, bet ir kasdien.

Lentelė su užrašu „Einant prie paminklo nusiimti keptures“, įkalta prie paminklo „Žuvusiems už Lietuvos laisvę“. XX a. 3 deš. VDKM

Krašto apsaugos ministras 1922 m. rugsėjo 25 d. išleido įsakymą kariuomenei Nr. 207, kuriame kiekvienam kariui buvo priminta, „einant Kaune pro Karo muziejaus sodną, atiduoti pagarbą „Žuvusiems už Lietuvos laisvę“ paminklui nustatytą karinę pagarbą žuvusiųjų atminčiai pagerbti“.

Vien pro šalį praeinančių kariškių atiduodamos pagarbos žuvusiems, muziejaus įkūrėjo gen. ltn. Vlodo Nagevičiaus nuomone, buvo per mažą. Todėl jis sugalvojo vėliavų pakėlimo ir nuleidi-

mo ritualą žuvusiems už Lietuvos laisvę kariams kiekvieną dieną pagerbti.

Ceremonialas pradėtas atlikti 1923 m. birželio mėnesį. Karo muziejaus saugotojai – Lietuvos karo invalidai pakeldavo ir nuleisdavo valstybės ir tautinę vėliavas kiekvieną rytą ir vakarą. Ceremoniją pradėdavo trimitininkas iš bokšto dviem fanfaramis duodamas signalą „Susirinkti“. Tada karo invalidai, aprenkti naujomis uniformomis, su šalmais, kuriuos puošė Vyčio Kryžius, išsiričiuodavo ir paėmė į rankas raitelių ietis (pikes),

prie kurių buvo pritvirtintos Vyčio Kryžiaus kaspino spalvų vėliavėlės, dviem eilėmis išėdavo pro duris. Jūs lydėdavo keturi trimitininkai, grodami kapelmeisterio Juozo Gudavičiaus sukurtą „Invalidų maršą“. Muzikantai ir karo invalidai atžygiuodavo iki paminklo „Žuvusiems už Lietuvos laisvę“ ir išsiričiuodavo veidu į sodelį. Karo muziejaus saugotojų viršila komanduodavo: „Valsitybę ir tautinę vėliavas ginklu gerbk!“ ir „Vėliavas nuleist!“ Trimitininkams atliekant maršą, vėliavos buvo nuleidžiamos

1 LŽS, prof. Aleksandras Vitkus. Ar tinkamai yra pagerbiamas Nežinomas kareivio kapas? <http://www.kauno.zurnalistai.lt>

2 Ten pat.

ir duodama komanda: „Maldai kepures nusiimt!“ Po to buvo grojama „Marija, Marija“. O šią giesmę atlikus, skambant „Invalidų maršui“, Karo muziejaus saugotojai lėtu žingsniu grįždavo į muziejų. Taip jie kiekvieną dieną du kartus pagerbdavo žuvusių savo kovos draugų atminimą.

1923 m. lapkričio 23 d. prie paminklo „Žuvusiems už Lietuvos laisvę“ buvo pastatytas aukuras, o ant jo užrašyta Petronijaus sentencija: *Redde quod debes* (liet. „Gražink, ką privalai!“). Aukuras buvo padarytas iš akmenų, likusių nuo postamento dr. Jonui Basanavičiui. Jame uždegta ugnis nedegdavo visą laiką, nes nebuvo tokių techninių galimybių. Aukuras buvo uždegamas tik per iškilmes, valstybines šventes ir Vėlines.

Paminklas „Žuvusiems už Lietuvos laisvę“ buvo įprasmintas, prie jo palaidojus Nežinomą kareivį. O kas yra Nežinomas kareivis? Žuvęs kovos lauke neatpažintas karys, gavęs naują vardą. Šiuo atveju tinka šie Šv. Rašto žodžiai: „Nugalėtojai aš duosiu paslėptosios manos; taip pat aš duosiu baltą akmenėlį ir ant akmenėlio parašytą naują vardą, kurio niekas nežino, tik tai kuris jį gauna“ (J. Apr. 2,17) Šis vardas – Nežinomas kareivis.

Jis buvo atvežtas iš Červonkos apylinkių Latvijoje, kur žuvo kovoje su bolševikais. 1931 m. Latvijos teritorijoje buvo renkami Lietuvos kariuomenės karių palaikai vietose, kur vyko mūšiai su bolševikais. Netoli Eglainės, Razmatkų vienkiemyje, ūkininko Pormolio lauke, buvo iškastas mūsų kareivio kūnas, apkrautas akmenimis. Visi jo kaulai buvo sutriuškinti. Pasak vietos gyventojų, bolševikai (latvių komunistų pulkas), mūsų rastą sužeistą karį gyvą įmetė į duobę ir užmušė akmenimis. Ne vieno tokio kario palaikai, rasti Latvijoje, buvo palaidoti Červonkos kapinėse, kur pastatytas paminklas Latvijoje žuvusiems Lietuvos kariams. Nusprendus neatpažintų karių atminimą pagerbti Kaune, būtent iš Červonkos kapinių ir buvo paimiti nežinomo kario palaikai, pervežti į Lietuvą ir palaidoti kaip simbolis, atstovaujantis visiems nežinomiems kariams, kad ir kur jie būtų palaidoti.

Tai buvo padaryta 1934 m. lapkričio 23-iają. Tą dieną prie Vytauto Didžiojo karo muziejaus išsirikiavo visų ginklo rūšių kariuomenės kuopos ir grupės, Šaulių garbės kuopa, Lietuvos kariuomenės savoriai kūrėjai, visuomeninės orga-

Nežinomo kareivio perlaidojimo ceremonijos fragmentas, 1934 m. lapkričio 23 d. VDKM, N-187

nizacijos ir studentų korporacijos. Greta paminklo žuvusiems degė aukurai, kuriantys senovės karžygių laidojimo apeigų atmosferą. Prieš paminklą ant pirmosios iš priešų atimtos patrankos buvo padėtas Nežinomo Lietuvos kareivio karstas, apdengtas Vyčio Kryžiaus vėliava. Prie jo stovėjo karo invalidų ir visų ginklo rūšių – pėstininkų, kavalerijos, artilerijos, technikos dalių ir aviacijos – karių garbės sargyba.

Arkiavyskupas Pranciškus Karevičius pašventino duobę ir pasakė kalbą:

„Nežinomas kareivis mums – didžiausias tėvynės pavyzdys. Savo tėvynę ir savo tautą mylėti yra Dievas mums įsakęs. Tik tada mūsų tėvynė ir mūsų tauta bus ilgaamžės, laisvos, nepriklausomos, kai mes jas mylėsime ne veidmainiai, bet tikrai, kai mylėsime jas vien dėl to, kad jos yra mūsų. <...> Tas simboliškas kapas teikvėpia mums tokią tėvynės meilę, kad ir mes, reikalo ištikti, paaukotume net savo gyvybę dėl savo tėvynės.“³

Nežinomo kareivio palaikus prie duobės nešė krašto apsaugos ministras gen. Petras Šniukšta, vidaus reikalų ministras plk. Steponas Rusteika, gen. Sil-

vestras Žukauskas ir gen. Jonas Bulota.

Per iškilmes prezidentas Antanas Smetona pasakė:

„Bet pagerbti Nežinomo Kareivio kapas nėra vien vainikais ir gėlėmis jis papuošti. Tokia mūsų pagarba tebūtų gražus mostas, tik pažiūrėti graži apeiga, bet nepakankama, nors ir privaloma. Atsilyginti garbingai žuvusiems kariams yra savo darbais saugoti ir ginti tas idealas, dėl kurio yra jie paaukoję savo gyvybę. Kiekvienas veiksmas, jam priešingas, yra nusižengimas, yra nepagarba Nežinomo Kareivio Kapui. <...> Atminkite, darbo ar turto auka yra juk menkniekis prieš kario gyvybės auką!“⁴

Prezidentas Nežinomą kareivį, žuvusį dėl Lietuvos laisvės 1919 m. ir palaidotą laikinojoje sostinėje Kaune, apdovanojo III laipsnio Vyčio Kryžiumi, kuris buvo saugomas Karo muziejuje.

Nežinomas kareivis prie paminklo „Žuvusiems už Lietuvos laisvę“ buvo palaidotas iki 1951 m. Tada visas Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelis buvo suniokotas. Nežinomas kareivis buvo iškastas, nežinia kur išvežtas ir greičiausiai sunaikintas, nes rasti jo palaikų nepavyko. Paminklo „Žuvusiems už Lie-

tuvos laisvę“ ir Nežinomo kareivio palaidojimo vietoje buvo pastatytas Felikso Dzeržinskio biustas.

1990 m. kovo 11 d. atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, po aštuonių mėnesių, 1990 m. lapkričio 23 d., buvo atstatytas paminklas „Žuvusiems už Lietuvos laisvę“ ir palaidotas Nežinomas kareivis. Paminklo akmenys buvo surinkti iš mūšių vietų pagal tas pačias tradicijas, kurių buvo laikomasi ir statant paminklą 1921 m. Tačiau dabar Nežinomo kareivio palaikai buvo atvežti iš Giedraičių kapinių, kur jis buvo palaidotas.

O istorija tokia. Ji užrašyta remiantis vietos gyventojų atsiminimais ir saugoma Giedraičių Antano Jaroševičiaus gimnazijos muziejuje:

„1920 m. lapkričio 21 dieną buvo sumušta lenkų Giedraičių grupė ir užimti Giedraičiai. Giedraičių, Širvintų laukuose už Lietuvos laisvę kovėsi karininkai, puskarininkai, leitenantai, eiliniai. Ne vienas jų krito kovos lauke. Lapkričio 22 dieną karo veiksmai buvo sustabdyti Tautų Sąjungos atstovų nurodymu. Už Kraujaleidžių kaimo nustatoma demarkacinė linija. Gyventojai laidojo žuvusiuosius. Giedraičių kapinėse buvo palaidotas ir nežinomas kareivis, žuvęs prie Kraujaleidžių kaimo. Pasitraukus Lietuvos kariuomenei nežinomą karį prigludę vietiniai gyventojai, tačiau lenkai jį aptiko ir subadė durtuvais. Žuvo ir tos sodybos visi gyventojai. Jie visi buvo palaidoti vienas prie kito Giedraičių kapinėse.“

1990 m. lapkričio 21–23 d. Giedraičių vardas nuolat skambėjo radijo ir televizijos laidose, laikraščiuose mirgėjo žinutės apie nežinomo kareivio palaikų perkėlimą į Kauną. Kauno dailės kombinatas pagamino tokį pat karstą-sarkofagą, kuriame buvo palaikai 1934 m. Iškilnių programa truko 3 dienas: lapkričio 21, 22 ir 23-iają. Lapkričio 21 dieną grupė krašto apsaugos savanorių iš Kauno Giedraičiuose iškasė nežinomo Lietuvos kariuomenės kareivio palaikus. Su kryžiumi, trispalve vėliava jie buvo pernešti į Giedraičių bažnyčią. Prie sarkofago garbės sargybon stėjo krašto apsaugos savoriai ir Giedraičių gimnazijos mokiniai. Buvo giedamos gedulingos giesmės. Lapkričio 22 dieną, vidurdienį, po šv. Mišių už žuvusiuosius Nepriklausomybės kovų kareivius, kurias aukėjo vyskupas Juozas Matulaitis, sarkofagas su palaikais atnešamas prie Nepriklau-

Nežinomo kareivio karstas, uždengtas vėliava, ant patrankos lafeto, 1934 m. lapkričio 23 d.

VDKM, N-252

Savanorių garbės sargyba prie perlaidoto Nežinomo kareivio kapo, 1990 m. lapkričio 23 d.

VDKM, Fa-14887

3 Ats. j. Itn. J. Leonavičius, Didelės kariuomenės šventės iškilmės, Karys, Nr. 48, 1934 m. lapkričio 29 d.

4 Valstybės Prezidento kalba, laidojant Nežinomą kareivį lapkričio 23 d., Karys, Nr. 48, 1934 m. lapkričio 29 d.

somybės kovų paminklo. Čia vyko iškilmingas Giedraičių kautynių 70-mečio minėjimas. 12 valandą 30 minučių iškilminga eiseną su Nežinomo kareivio palaikais pajuda nuo Nepriklausomybės paminklo į miestelio pakraštį. Iš čia palaikai išvežami į Vilnių.⁵

Ten jie buvo įnešti į atšventintą arkikatedrą, po to išvežti į Kauną.

Nežinomo kareivio karstas, lydimas savanorių, buvo pastatytas Kauno Šv. apaštalo Petro ir Povilo arkikatedroje bazilikoje, kur vyko šv. Mišios. Po to jis buvo nuvežtas, lydint tūkstantinei miniai, iki Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelio. Čia Nežinomas kareivis buvo palaidotas prie paminklo „Žuvusiems už Lietuvos laisvę“ skambant Laisvės varpai. Aukurą uždegė Lietuvos kariuomenės dim. plk. ltn. Antanas Malijonis.

Šia proga čia buvo surengta pirmoji atkurtos Lietuvos kariuomenės savanorių priesaika. Lapkričio 23 d. prisiekė šešios kuopos: keturios kauniečių ir dvi vilniečių, daugiau kaip 150 Kauno ir Vilniaus savanorių. Iškilnėse dalyvavo Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis, premjerės Kazimiros Danutės Prunskienės pirmasis pavaduotojas Algirdas Mykolas Brazauskas, Krašto apsaugos departamento generalinis direktorius Audrius Butkevičius, Aukščiausiosios Tarybos deputatai, visuomenės atstovai, studentai ir moksleiviai.

1992 m. lapkričio 18 d. Aukščiausiosios Tarybos įsaku Nr. I-3056 Nežinomas kareivis buvo apdovanotas Vyčio Kryžiaus 1-ojo laipsnio ordinu, kuris dabar eksponuojamas Vytauto Didžiojo karo muziejuje.

Nežinomo kareivio kapas – išskirtinis simbolis, kurį turi gerbti kiekvienas žmogus. O kariui jis ypač svarbus, nes prisiekdamas jis pasižada ginti Tėvynę ir, jei reikės, dėl jos paaukoti savo gyvybę. Tad kiekvieną kartą praeinant pro Nežinomo kareivio kapą reikia jam atiduoti deramą pagarbą: sustoti ir nusilenkti, nes jis paaukavo savo gyvybę, kad mes būtume laisvi. Viso pasaulio kariai, pamatę degančią ugnį, supranta, kad tai – Nežinomo kareivio kapas, ir jį tinkamai pagerbia, nes žuvęs karys, nesvarbu, kokios kariuomenės, buvo kovotojas, dėl savo valstybės paaukojęs gyvybę.

5 Giedraičių Antano Jaroševičiaus gimnazijos muziejaus archyvas.

Vyčio Kryžius, kuriuo buvo apdovanotas Nežinomas kareivis VDKM, DSC-913

Nežinomam Kareiviui Liudas Sakalinis

*Atlikęs pareigą tėvynei,
Kovų laukuose tu žuvai!
Nors mums į laisvę kelią skynei –
Nežinom mes, kas tu buvai...*

*Akis ne motiną užspaudė,
Prie kapo neverkė sesuo –
Kovos lauke patrankos gaudė,
Rauduoja rūškanas ruduo...*

*Saulėto nesulaukęs ryto,
Kuklus kary, tautos sūnau,
Tu užgesai, kai laisvė švito...
Laimėjai kovą tu ne sau!*

*Atėję giminės prie kapo
Nežino, kad tai tu esi...
Tau motina tėvynė tapo,
O tavo broliai – mes visi!*

*Tauta tau gražų vardą skyrė –
Nežinomu Kariu tapai,
Garbingas vardas tas – didvyris,
Juo amžiams Lietuvai likai.*

ATKURTOS LIETUVOS KARIUOMENĖS PIRMOJI PRIESAIKA

1990 - 2015

PRIESAIKOS ŽODŽIAI

"Aš... .., jums liudijant:
prisiekiu, nesigailėdamas jėgų ir gyvybės, ginti Lietuvos
valstybę ir jos nepriklausomybę;
prisiekiu sąžiningai vykdyti Lietuvos valstybės įstatymus
ir savo viršininkų įsakymus;
prisiekiu šventai saugoti visą patikėtą man paslaptį,
Lietuvos priešams jokių žinių neteikti ir visa, ką apie
juos sužinasiu, tuoju pranešti savo viršininkams.
"Tepedė man Dievas".

data 1990 XI 23
pavardė.....
vardas.....
tėvo vardas.....
asmens parašas.....

1990 m. lapkričio 23 d. pirmosios atkurtos Lietuvos kariuomenės savanorių priesaikos ir Nežinomo kareivio perlaidojimo ceremonijos plakatas, 2015 m.

Autorės archyvas

Tadas Kosciuška – Lietuvos, Lenkijos ir JAV laisvės gynėjas

Doc. dr. Manvydas VITKŪNAS

Alvydo Staniūnaičio nuotrauka

Prieš 200 metų, 1817 m. spalio 15 d., Soloturno (vok. *Solothurn*, pranc. *Soleure*) mieste Šveicarijoje mirė viena iškiliausių Abiejų Tautų Respublikos istorijoje asmenybių – kovotojas ne tik už Lenkijos, Lietuvos, bet ir už Jungtinių Amerikos Valstijų laisvę Tadas KOSCIUŠKA.

Tadas Kosciuška veda sukilėlius į mūšį prie Raclavicių. Šiame mūšyje generolas buvo sužeistas ir pateko į nelaisvę

Dail. Wojciechas Kosakas (Wojciech Kossak), 1924 m., Lenkijos kariuomenės muziejus Varšuvoje

Įdomioji geografija

Kosciuškos kalnas – aukščiausias Australijoje

Aukščiausias Australijos žemyno taškas yra Kosciuškos kalnas. Šio kalno, angliškai vadinamo *Mount Kosciuszko*, aukštis siekia 2228 metrus. Pavadinimas kalnui buvo suteiktas 1840 m. Taip kalną garsiojo savo tautiečio garbei pavadino Australijos tyrinėtojas, lenkų keliautojas, geologas ir geografas Pavelas Edmundas Ščeleckis (*Paweł Edmund Strzelecki*), įkopęs į viršukalnę 1840 m. kovo 12 d. Šiuo metu kalnas ir jo apylinkės patenka į Kosciuškos nacionalinio parko teritoriją.

Nedidelis Meračouščynos (*Мерачоўшчына*) dvarelis Baltarusijoje, Bresto srityje, šiandien yra tapęs T. Kosciuškos memorialiniu muziejumi. Senasis medinis dvaro rūmas, kuriame 1746 m. vasario 4 d. gimė būsimasis generolas, stovėjo iki Antrojo pasaulinio karo. Tarpukariu, kai šis kraštas buvo Lenkijos valdžioje, dvare įkurtas muziejus. Tačiau karo liepsnos tikraja šio žodžio prasme nepagailėjo T. Kosciuškos tėviškės – dvaro pastatus 1942 m. padegė sovietų partizanai. 2004 m. dvaro sodyba, šioje vietoje atlikus archeologinius tyrimus, buvo atstatyta ir vėl tapo muziejumi.

XVIII a. šis kraštas buvo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) dalis. Meračouščynos dvaras priklausė Lietuvos kariuomenės pulkininkui Liudvikui Tadui Kosciuškai. 1740 m. jis susituokė su Tekle Ratomskyte. Šeimoje gimė keturi vaikai. Sūnus Tadas (Tadas Andrius Bonaventūra Kosciška) buvo trečiasis. Kosciuškos – sena LDK bajorų giminė. Jos pradininku laikomas XVI a. gyvenęs Konstantinas Kosciška, Lenkijos ir Lietuvos valdovo Žygimanto I Senojo raštininkas.

Pažangus kadetas

Iš pradžių Tadas, kaip ir kiti šeimos vaikai, buvo mokomas namie, o 1755 m. kartu su broliu Juozu išsiųstas mokytis į Liubešivą (*Любешів*, dabartinėje Ukrainoje, Voluinės srityje), vienuolių pijorų vadovaujamą mokyklą. Vos po trejų metų mirė tėvas, ir 1760 m. abu sūnūs grįžo į tėviškę. Jie vis dar privačiai tęsė mokslus. Tradiciškai dvaro paveldėtoju turėjo tapti vyresnysis sūnus Juozas, tad Tadui teko galvoti, kokį gyvenimo kelią rinktis. 1765 m. jis įstojo į Varšuvos kadetų korpuse, tuo metu vadintą Riterių mokykla.

Varšuvos kadetų korpuse buvo bendra Lenkijos ir Lietuvos karo mokykla, išlaikoma abiejų šalių lėšomis. Joje buvo siekiama ugdyti ne tik profesionalius karininkus, bet ir šviesius, išprususius, patriotiškus žmones. Greta karinio rengimo dalykų T. Kosciuškai

ir jo bendramoksliams teko studijuoti istoriją, filosofiją, teisę, ekonomiką, aritmetiką, geometriją, geodeziją, lenkų, vokiečių, prancūzų ir lotynų kalbas. Tadui ypač sekėsi geometrija. Jis labiausiai domėjosi karo inžinerija, baigė specialų papildomą kursą, į kurį buvo atrinkti gabiausi kadetai.

Vietos beieškant

Baigęs studijas Varšuvos kadetų korpuse, T. Kosciška liko jame tarnauti instruktoriumi. 1769 m. jaunas karininkas, tuo metu – kapitonas, gavo karališką stipendiją ir buvo išsiųstas penkeriems metams mokytis į Prancūziją. Versalyje veikusioje Karališkojoje karaliaus gvardijos švoležierių (lengvųjų kavaleristų) karo mokykloje (*l'Ecole militaire de la compagnie des chevaux-légers de la garde ordinaire du roi*) T. Kosciška susipažino su labai garsiu ir autoritetin-

gu to meto prancūzų karo inžinieriumi Didje Gregoriu Trinkanu (*Didier-Grégoire Trincano*). Jis tuo metu siekė įgyvendinti revoliucines fortifikacijos idėjas, iš esmės ir labai kritiškai peržiūrėti karo inžinerijos genijaus maršalo Sebastiano de Vobano (*Sébastien de Vauban*) sukurtą tvirtovių įrengimo sistemą.

To meto Prancūzijoje sklandė ne tik su karo inžinerija susijusios revoliucinės idėjos. Šalyje po truputį tvenkėsi Didžioji prancūzų revoliucija, buvo skelbiami apšvietos, laisvės ir lygybės šūkiai. T. Kosciuška, užaugęs LDK, turėjo progą permąstyti ligšiolinę savo patirtį, palyginti situaciją Vakarų Europoje ir Abiejų Tautų Respublikoje. Karininkas suprato, kad jo tėvynėje gyvuojanti baudžiava ir kiti ydingi socialiniai ir politiniai reiškiniai veda šalį į aklavietę. Negana to, Lenkijos ir Lietuvos valstybė vis labiau silpo politiškai, jos ginkluotosios pajėgos nebuvo pakankamos, kad galėtų atremti vis akivaizdesnes išorės grėsmes. T. Kosciuška, esantį Prancūzijoje, pasiekė žinia apie 1772 m. Rusijos, Prūsijos ir Austrijos įvykdytą Abiejų Tautų Respublikos pirmąjį padalijimą. Deja, Lenkijoje ir Lietuvoje, vis labiau spaudžiamose kur kas galingesnių kaimynių, nesugebėta imtis tinkamų priemonių, kad būtų sustabdytas jungtinės valstybės ritimasis į prarają.

1775 m. vasarą T. Kosciuška grįžo į tėvynę. Tarnybos vietos nei Lenkijos, nei Lietuvos kariuomenėje negavo. Tuo metu Abiejų Tautų Respublikos ginkluotosios pajėgos, spaudžiant kaimyninėms valstybėms, buvo labai sumažintos. Be to, kariuomenėje tarnybos vietos labai dažnai buvo gaunamos tik per protekciją arba už pinigus.

Kaip ir buvo galima tikėtis, T. Kosciuškos bandymas pasipiršti savo mylimajai Liudvikai Sosnovskai (*Ludwika Sosnowska*), Lietuvos kariuomenės lauko etmono Juozapo Silvestro Sosnovskio dukrai, buvo nesėkmingas. Negana to, potencialus uošvis skaudžiai pasišaipė iš T. Kosciuškos, esą „karveliai – ne žvirbliams, o didikų dukros – ne smulkiems bajorams“.

Statė Vest Pointą

Nusiminęs T. Kosciuška nusprendė laimės ir tarnybos vietos ieškoti toliau nuo tėvynės. Jis atvyko į Saksonijos sostinę Dresdeną, bet ir čia šios paieškos buvo nesėkmingos. Tada patraukė į Paryžių. Šiame mieste išgirdo apie Šiaurės Amerikoje prasidėjusį Trylikos kolonijų karą su Didžiąja Britanija dėl nepriklausomybės. Amerikiečius kovoje dėl laisvės rėmė Prancūzija.

Liudvika Sosnovska, kurios rankos nesėkmingai siekė būsimoji karvedys

T. Kosciuška Havro (*Le Havre*) uoste sėdo į laivą ir išplaukė į Ameriką. 1775–1783 m. karininkas dalyvavo JAV nepriklausomybės kare. Pirmoji T. Kosciuškai, gerai išmaniusiam karo inžinerijos klausimus, patikėta užduotis buvo Filadelfijos miesto fortifikavimas ties Delavarų upe. Šio itin svarbaus miesto įtvirtinimų stiprinimui T. Kosciuška skyrė visą 1775–1776 m. žiemą. Vėliau vadovavo karo inžinerijos darbams šalia sienos su

britų kontroliuota Kanada. 1776 m. rudenį gavo užduotį įrengti tvirtovę Vest Pointe. Dabar čia įsikūrusi garsiausia JAV karo akademija (*United States Military Academy at West Point*). Vest Pointe T. Kosciuškai pastatytas paminklas.

T. Kosciuškos gebėjimus ir indėlį į amerikiečių kovą už laisvę aukštai įvertino JAV ginkluotųjų pajėgų vadas, pirmasis šalies prezidentas Džordžas Vašingtonas ir Kongreso nariai. 1783 m. karininkui buvo suteiktas brigados generolo laipsnis. Jis buvo priimtas į prestižinę, labiausiai nusipelnusių kariškių vienijančią Cincinaty draugiją (*Society of the Cincinnati*). Gavęs pinigų ir žemės, jis galėjo likusią gyvenimo dalį praleisti Amerikoje, tačiau tėvynės ilgesys šaukė namo: T. Kosciuška per Atlantą išplaukė atgal į Europą. 1784 m. rugpjūtį jis pasiekė Lenkiją.

Žlunganti valstybė

Grįžęs iš Amerikos, T. Kosciuška kurį laiką gyveno Siachnovičių (*Сяхновічы*) dvare (dabartinėje Baltarusijoje, Bresto srityje). Jis buvo pažangiai mąstantis dvarininkas, palengvino tenykščių valstiečių dalią – kiek įmanoma sumažino lažą (dvarui jie turėjo dirbti tik dvi dienas per savaitę), o moteris išvis atleido nuo prievolių.

Tuo metu situacija tėvynėje buvo itin sudėtinga. Abiejų Tautų Respublika XVIII a. išgyveno vis gilėjančią krizę. Jungtinė valstybė buvo draskoma vidinių prieštaravimų, ekonomiškai silpna, valdoma menką valdžią turinčių karalių ir dažnai paperkamų senatorių bei Seimo narių, paskendusį bajorų anarchijos liūne. 1793 m. Rusija ir Prūsija įvykdė antrąjį valstybės padalijimą. Lenkija ir Lietuva prarado dar daugiau savo žemių ir nyko akyse. Tai kėlė didžiulį visuomenės nepasitenkinimą. Akivaizdi trečiojo, galutinio, padalijimo grėsmė skatino šviešiuomenę bandyti gelbėti bent tai, kas liko iš jungtinės valstybės.

1788–1792 m. Ketverių metų seimas suskubo vykdyti šalyje seniai lauktas reformas. Dalis jų buvo susijusios su kariuomene. Buvo nuspręsta didinti ginkluotąsias pajėgas. T. Kosciuškai buvo sudaryta galimybė pagaliau grįžti į tarnybą Abiejų Tautų Respublikai: 1789 m. karaliaus dekretu karininkas buvo priimtas tarnauti į Lenkijos kariuomenę, jam suteiktas generolo majoro laipsnis.

Tado Kosciuškos priesaika Rinkos aikštėje Krokuvėje 1794 m. kovo 24 d.

Dail. Wojciechas Kosakas (Wojciech Kossak), 1911 m. T. Kosciuškos muziejus Soloturne (Šveicarija)

1791 m. gegužės 3 d. buvo priimta viena pirmųjų Europoje konstitucijų. Deja, joje buvo kalbama ne apie dviejų tautų valstybę, o tik apie Lenkiją, sudarytą iš trijų dalių – Didžiosios Lenkijos, Mažosios Lenkijos ir Lietuvos. Į valstybės vidaus gyvenimą vis labiau kišosi kaimyninės šalys, ypač Rusija. Jos agentai papirkinėjo Seimo narius, pareigūnus, kad šie priimtų svetimšaliams naudingus sprendimus. Dalis bajorų taip pat norėjo gyventi „po senovei“ ir priešinosi bet kokioms reikšmingiems reformoms.

1792 m. dabartinės Ukrainos teritorijoje esančioje Targovicoje reformų priešinkai paskelbė vadinamąjį konfederacijos aktą, nukreiptą prieš Gegužės 3-iosios konstituciją ir pažangias Ketverių metų seimo reformas. Targovicos konfederacijos šalininkų paremti į Abiejų Tautų Respubliką įsiveržė Rusijos kariuomenė. T. Kosciuška dalyvavo kovose, buvo apdovanotas „Virtuti Militari“ ordinu, jam buvo suteiktas generolo leitenanto laipsnis.

Vis dėlto šį karą Abiejų Tautų Respublika pralaimėjo, netgi paskutinis Lenkijos karalius ir Lietuvos didysis kunigaikštis Stanislovas Augustas Poniatovskis stėjo Targovicos konfederatų pusėn. Po šio akibrokšto T. Kosciuška paliko tarnybą kariuomenėje ir išvyko į Saksoniją. Čia, Dresdenė ir Leipcige, būrėsi politiniai emigrantai, nusistatę prieš Targovicos konfederaciją ir siekiantys

gelbėti žlungančią valstybę. Tačiau Leipcige T. Kosciuška neužsibuvo ir jau po dviejų savaičių išvyko į Paryžių. Čia įvyko nesėkmingos derybos dėl Prancūzijos pagalbos Lenkijai ir Lietuvai.

Tuo metu situacija Lenkijoje ir Lietuvoje dramatiškai blogėjo. 1793 m. Prūsija ir Rusija įvykdė antrąjį Abiejų Tautų Respublikos padalijimą, o Gardine sušauktas Seimas jį patvirtino. Reikalaujant Rusijai, buvo drastiškai mažinamos Lenkijos ir Lietuvos ginkluotosios pajėgos. Patriotiškai nusiteikusi visuomenės dalis buvo sukręsta. T. Kosciuška grįžo iš Prancūzijos į Saksoniją ir ėmė rengtis sukilimui.

Sukilėlių kovos

1794 m. kovo 12 d. Lenkijoje prasidėjo sukilimas, dažniausiai vadinamas tiesiog „Kosciuškos sukilimu“. Kovo 24 d. Krokuvėje, Rinkos aikštėje, T. Kosciuška viešai prisiekė kaip Tautinių ginkluotųjų pajėgų vyriausiasis vadas.

Kilęs Lenkijoje sukilimas netrukus apėmė ir Lietuvą. Balandžio 16 d. Šiauliuose Lietuvos kariuomenės dalinys ir vietos bajorai paskelbė pradeda sukilimą. Netrukus iš Šiaulių ir kitų Lietuvos miestų ir miestelių sukilėliai jau žygiavo į Vilnių. Čia buvo tik 400 Lietuvos ir daugiau nei 2000 rusų karių, tačiau naktį iš balandžio 22-osios į 23-iąją ginkluoti sukilėliai puolė rusų būstines, kareivines, sandėlius ir per kelias valandas miestą

Šalia Krokuvos T. Kosciuškos garbei 1820–1823 m. buvo supiltas 34,1 m aukščio atminimo kalnas

Atstatytame T. Kosciuskos gimtajame dvarelyje Meračouščynoje (dab. Baltarusija) 2004 m. atidarytas muziejus

išvadavo. Sukilimui vadovavo Vilniaus karo inžinerijos mokyklos viršininkas, iš Varšuvos kilęs pulkininkas Jokūbas Jasinskis. Jis netrukus buvo paskelbtas vyriausiuoju Lietuvos ginkluotųjų pajėgų vadu. Rotušės aikštėje buvo perskaitytas Lietuvos sukilimo aktas, o vilniečiai prisiekė kovoti už savo šalies laisvę. Buvo sudaryta Lietuvos tautinė aukščiausioji taryba. Savarankiški J. Jasinskio ir šios tarybos žingsniai nepatiko lenkams, todėl netrukus Lietuvos taryba buvo panaikinta, o Varšuvoje įsteigta bendra Lenkijos ir LDK taryba ir T. Kosciuskos įsakymu J. Jasinskis pakeistas generolu Mykolu Velhorskiu (*Michał Wielhorski*). Deja, jo vadovavimas sukilėliams buvo gana nesėkmingas. Nušalintasis J. Jasinskis laiške T. Kosciuskai rašė: „Dėl bendro reikalo galiu būti ir trimitininku.“

Iš okupantų išvaduojamame Vilniuje tvarką palaikė architekto Lauryno Gucevičiaus vadovaujama Vilniaus nacionalinė gvardija (300–600 vyrų). Jos nariai patuliavo mieste ir jo priegose, saugojo vartus, įkalinimo įstaigas, gynė Lietuvos sostinę nuo lemiamo rusų pajėgų šturmo rugpjūčio 11 d. Kartu miestą gynė ir Vilniaus divizija. Tuo metu Vakarų Lietuvoje buvo sudaryta Žemaičių divizija, vienijanti Žemaitijos, Panevėžio, Kauno ir Ukmergės apylinkių sukilėlius. Tomo Vavžneckio vadovaujamoje divizijoje buvo apie 10 tūkstančių žmonių, 3 kariuomenės ir 12 sukilėlių pulkų. Ši divizija kovėsi sėkmingai, sumušė rusus prie Saločių, užėmė Liepoją ir dalį Kuršo. Vėliau, spaudžiama rusų, dalis divizijos per Užnemunę pasitraukė ir prie Varšuvos kapituliuojo.

Sukilimo metu buvo įnešta naujovių į Lenkijos ir Lietuvos karybos istoriją. Pavyzdžiui, pirmą kartą plačiai buvo panaudoti dalgininkai. Trūko ginklų, todėl valstiečiams apginkluoti buvo pritaikyti perdirbti darbo įrankiai. Be to, išleistas cirkuliaras, skirtas dalgininkų ir ietininkų taktikos mokymui. Vėliau nemažai dalgininkų kovojo 1831 ir 1863 m. sukilėlių gretose.

Taip pat buvo daug dėmesio skiriama taikliesiems šauliams, jų ginklavimui ir veikimo taktikai. T. Kosciuska per JAV nepriklausomybės karą turėjo progų įsitikinti, kokie efektyvūs yra graižtviniais šautuvais ginkluoti amerikiečių taiklieji šauliai kovoje su britų reguliariosiomis pajėgomis. Dar 1791 m. buvo išleista T. Kosciuskos parengta „Taikliųjų šaulių rengimo instrukcija“, skirta Lenkijos ir Lietuvos kariuomenėms.

Priešo nelaisvėje

Rusijos imperatorė Jekaterina II pasiuntė prieš Lenkiją ir Lietuvą gausią kariuomenę. Įvyko keli mūšiai, o rugpjūčio 12 d. rusai įveikė atkaklų sukilėlių pasipriešinimą ir užėmė Vilnių. Vilniaus divizijos likučiai pasitraukė į Jonavą, o iš ten – į Prūsijos užimtą Užnemunę. Lapkričio 5 d. kapituliuojo Varšuvai, sukilimas galutinai užgeso. Daug buvusių sukilėlių, pirmiausia dvarininkų, pasitraukė į užsienį, dalis buvo represuoti rusų valdžios. Paskutinis Lenkijos ir Lietuvos karalius Stanislovas Augustas Poniatovskis lapkričio 25 d. atsisakė sosto ir išvyko į Sankt Peterburgą. Valstybė žlugo.

Šis istorijos verpetas tragiškai paveikė daugelio žmonių likimus. T. Kos-

Įdomioji filatelija

Klaida pašto ženkle, kuriame pavaizduotas T. Kosciuska

1937 m. Lenkijos paštas išleido JAV Konstitucijos 150-osioms metinėms skirtą pašto ženklą. Jame matome pirmąjį JAV prezidentą Džordžą Vašingtoną, rašytoją, filosofą ir publicistą Tomas Peiną (*Thomas Paine*) ir generolą Tada Kosciuską (pirmas iš kairės). Tačiau šiame ženkle yra viena istorinė klaida. Dž. Vašingtono rankose laikomoje JAV vėliavoje pavaizduotos 48 žvaigždės, nors iš tiesų tais laikais jų skaičius tesiekė 13 (tiek, kiek buvo pirmųjų valstijų).

T. Kosciuskos gimtasis dvarelis

Dail. Viktoras Vincentas Adamas, 1848 m. Lietuvos dailės muziejus

Paminklas T. Kosciuskai Filadelfijoje. Generolo atminimas įamžintas ne viename JAV mieste

ciuškos įsakymu suimtą Vilniaus vyskupą, žymų Lietuvos politikos ir kultūros veikėją Ignatą Jokūbą Masalskį, kaip Targovicos konfederacijos šalininką, Varšuvoje įsiutusi gatvės minia pakorė. To meto lenkų akimis, jis buvo išdavikas. Tačiau Targovicos konfederatus jis palaikė, siekdamas didesnio Lietuvos savarankiškumo. Sukilimas užnėrė virvę ir ant tuomečio LDK didžiojo etmono (kariuomenės vado) Simono Kosakovskio kaklo. Iš pradžių kovėsis su rusais, paskui ėmęs jiems tarnauti, prieš agresijos akivaizdoje jis siūlė mažinti Lietuvos kariuomenę, vėliau norėjo sutrukdyti surengti sukilimą. Už tai susilaukė pelnytų bausmės – sukilimo pradžioje Vilniuje buvo pakartas.

Sukilimo metu, kautynėse prie Macejovicų, T. Kosciūška buvo sužeistas palašo ir ieties smūgiais. Rusai jo nepribaigė vien dėl to, kad atpažino. Taip jis pateko į priešų nelaisvę ir buvo išvežtas į Petropavlovsko tvirtovę Sankt Peterburge. Čia T. Kosciūšką iš pradžių apėmė depresija, jis buvo pradėjęs badauti, troško mirties. Jo savijautą galima suprasti: sukilėliai pralaimėjo ir to, dėl ko jis kartu su tūkstančiais bendražygių kovojo – Abiejų Tautų Respublikos, – nebeliko.

Kalėdamas T. Kosciūška turėjo progų pabendrauti su naujuoju Rusijos imperatoriumi Pavelu I. Galiausiai T. Kosciūška sutiko prisiekti ištikimybę imperatoriui. Teigiama, kad šis į laisvę paleido ne tik T. Kosciūšką, bet ir dar apie 12 tūkst. ar net 20 tūkst. suimtų sukilimo dalyvių ir jų rėmėjų.

Ilsisi Krokuvoje

Atgavęs laisvę, T. Kosciūška per Švediją ir Angliją išvyko į JAV. Čia jis buvo sutiktas kaip didvyris ir galėjo ramiai sulaukti senatvės. Tačiau T. Kosciūška nė neketino nutraukti kovos dėl pavergtos savo tėvynės laisvės. Grįžęs iš Amerikos į Europą, Prancūzijoje bandė ieškoti paramos, kad galėtų toliau siekti

ti savo šalies nepriklausomybės, tačiau nesėkmingai. Šalyje valdžią uzurpavusį Napoleoną Bonapartą T. Kosciūška vadino „diktatoriumi“ ir „respublikonizmo duobkasiu“. O Napoleonas vertino T. Kosciūšką kovą ir vadino jį didvyriu. T. Kosciūška nepasitikėjo Napoleonu, nepritarė emigracijoje sukurtų lenkų legionų, kuriuose tarnavo ir išeivių iš LDK žemių, įtraukimui į jo pajėgas, mat šis deramai neužtikrino, kad bus atkurta Abiejų Tautų Respublika. Galimos autonomijos idėja, žavėjusi nemažai lenkų ir lietuvių, T. Kosciūškos netenkino.

Iš Prancūzijos T. Kosciūška 1815 m. persikėlė į Šveicariją. Soloturno mieste jis pasitiko savo gyvenimo saulėlydį. Generolas susirašinėjo su bičiuliais ir bendražygiais, tarp jų ir su T. Džefersonu. Labai dažnai T. Kosciūška, laiškuose prisistatydavęs kaip „lietuvis“, pabrėždavo demokratiškos valstybės sandaros, piliečių visuomenės formavimo svarbą, smerkė socialinę prievartą, ragino išlaisvinti baudžiauninkus Europoje ir juodaodžius vergus Amerikoje.

T. Kosciūška mirė 71-erių. Iš pradžių buvo palaidotas Šveicarijoje, o jau 1819 m. jo palaikai pargabenti į Krokuvą. Dabar jie ilsisi Krokuvoje, šalia karališkosios Vavelio pilies esančios Šventųjų Stanislovo ir Vaclovo katedros kriptoje.

T. Kosciūškos vardas žemėlapyje

T. Kosciūškos vardas labai plačiai jamžintas pasaulyje. Daugiausia jo vardu pavadintų objektų (gatvių, aikščių, mokyklų ir kt.) yra Lenkijoje. 1820–1823 m. Krokuvos pakraštyje karvedžio garbei buvo supiltas 34,1 metro aukščio atminimo kalnas. Šalia Kosciūškos kalno buvo numatyta įkurti kaimą ir jame apgyvendinti sukilimo dalyvius ir jų palikuonis, nupirkta nemažai žemės. Tačiau įgyvendinti šios idėjos neleido Austrijos, kuriai dėl padalijimų atiteko pietinė Lenkijos dalis, valdžia. 1860 m. ant kalno buvo pastatytas paminklinis akmuo.

Kosciūškos vardu pavadintas ir aukščiausias Australijos kalnas. Jungtinėse Amerikos Valstijose yra net kelios vietovės (Indiānos, Misisipės, Misūrio, Teksaso), kurioms suteiktas Kosciūškos vardas, o Aliaskos valstijai priklauso Ramiajame vandenyne esanti Kosciūškos sala. Amerikoje yra nemažai gatvių, aikščių, tiltų, mokyklų, pavadintų Kosciūškos vardu, jam pastatytas ne vienas paminklas.

Lietuvoje T. Kosciūškos vardu pavadintų gatvių yra Vilniuje, Kaune, Druskininkuose, Šalčininkuose, Nemenčinėje, taip pat keliose Vilniaus krašto kaimo vietovėse.

T. Kosciūškos palaikai ilsisi Krokuvoje, šalia karališkosios Vavelio pilies esančios Šventųjų Stanislovo ir Vaclovo katedros kriptoje

ERASMUS+ – 30!

Aistė LELEIKAITĖ

„Erasmus+“ – ne tik programa, leidžianti išvykti mokytis svetur, įgyti profesinės patirties ir pagilinti savo žinias. Tai galimybė praplėsti akiratį, susipažinti su naujomis kultūromis, žmonėmis iš viso pasaulio. Tai nuotykis, leidžiantis išbandyti savo jėgas visiškai nepažįstamoje aplinkoje.

Neseniai teko dalyvauti konferencijoje, skirtoje „Erasmus+“ programos 30-mečiui paminėti, kur buvo aptarti jos pasiekimai nuo 1987 metų. Statistikos lentelėse, kurių buvo pateikta labai daug ir įvairių, dėmesį patraukė vienas faktas – Europos Komisijos duomenimis, daugiau nei ketvirtadalis „Erasmus+“ programos dalyvių, išvykusių mokytis ar stažuotis svetur, mobilumo laikotarpiu sukūrė šeimas, apytiksliais skaičiavimais, šiose šeimose gimė daugiau nei milijonas kūdikių. Tai tik gražiai iliustruoja, kokio masto yra ši programa. Nustatyta, kad daugiau nei devyni milijonai Europos Sąjungos šalių piliečių pasinaudojo unikalia galimybe ir išvyko studijuoti ar įgyti praktikos pagal šią mobilumą skatinančią programą.

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija „Erasmus+“ veikloje dalyvauja nuo 2005 metų. Per šį laiką užmegztas tvirtas ryšys su partneriais, kurie ne tik maloniai priima mūsų kariūnus ir dėstytojus, bet ir patys siunčia savo studentus studijuoti LKA. Kasmet daugiau kaip 10 kariūnų išvyksta į Varšuvos karo studijų universitetą, Vroclavo Tado Kosciūškos karo akademiją, Čekijos gynybos universitetą, Austrijos Teresės karo akademiją, Bulgarijos Vasilio Levskio nacionalinį gynybos universitetą, Švedijos gynybos universitetą. Nors studijų laikotarpis neilgas – maždaug 3 mėnesiai, Lietuvos karo akademijos kariūnai spėja pasisemti patirties ir įkvėpimo, susipažinti su užsienio universitetų ir karo akademijų akademine aplinka ir kariniu rengimu.

Šiuo metu ieškome naujų universitetų ir karo akademijų, kuriuose Lietuvos kariūnai galėtų studijuoti ar rašyti baigiamuosius bakalauro darbus.

Naudodamasi proga, norėčiau pasakyti, kad nekantriai laukiame bet ko-

kių kariūnų pasiūlymų ir idėjų, susijusių su tarptautiniu bendradarbiavimu. Buvote išvykę, bendravote su kolegomis iš kitų karo akademijų ir, jei manote, kad būtų naudinga užmegzti naujus ryšius, praneškite! Programa orientuota į Jūsų žinių ir akiračio plėtrą. Tad kalbėkimės ir veikime išvien, kad siūlomos studijų kryptys labiausiai atitiktų jūsų lūkesčius.

„Erasmus+“ programa skirta ne tik kariūnų, bet ir dėstytojų mobilumui skatinti. Lietuvos karo akademijos dėstytojai gali vykdyti partnerių aukštosiose mokyklose, taip pat ten tobulinti savo kvalifikaciją. Darbuotojai mokytis vyksta į aukštojo mokslo institucijas, turinčias „Erasmus“ aukštojo mokslo chartiją, – taip skatinamas universitetų akademinio ir neakademinio personalo profesinis tobulėjimas dalyvaujant užsienyje organizuojamuose mokymosi renginiuose (išskyrus konferencijas) ar tam tikrą laikotarpį atliekant darbo praktiką (stebint darbą, dalyvaujant mokymosi veiklose) aukštojo mokslo institucijose.

Norisi pasidžiaugti, kad į „Erasmus+“ veiklą įsitraukia vis daugiau Lietuvos karo akademijos dėstytojų, kai kurie jų nuolat naudojami šios programos privalumais. Kartu norėčiau paskatinti tuos, kurie tyliai pamąsto, kad norėtų išvykti dėstyti ar mokytis svetur, bet nediršta. Plėskite akiratį, išbandykite savo jėgas – juk tai padės ne tik kelti asmeninę kvalifikaciją, bet ir suteiks galimybę pagerinti paskaitų, dėstytojų mūsų kariūnams kokybę! Be to, šių mobilumui skatinti užsienyje vizitų metu užmezgami nauji ryšiai – neretai dėstytojai, susipažinę „Erasmus+“ stažuotėse, sėkmingai nuolat bendradarbiauja, kviečia vieni kitus dėstyti, skaityti paskaitų, dalyvauti projektuose ir pan.

Kaip jau minėjau, „Erasmus+“ šiemet švenčia 30 metų jubiliejų. Džiugu,

kad ir Lietuvos karo akademija yra šios didžiausia ir sėkmingiausia vadinamos Europos Sąjungos inicijuotos švietimo mainų programos dalis. Nors šios programos Akademijoje koordinatore esu neseniai, džiaugiuosi, kad turiu galimybę dirbti ir kartu mokytis su motyvuotais, ambicingais ir be galo šviesiais žmonėmis – dėstytojais, kitų aukštųjų mokyklų koordinاتورiais ir, be abejo, kariūnais. Neabejoju, kad užsienyje įgytos žinios ir patirtis bus naudingi jūsų tolesnėje tarnyboje.

PULSAS | SVEIKINAME

Humanitarinių mokslų katedros vedėja
doc. dr. Rolanda
KAZLAUSKAITĖ
MARKELIENĖ
gavus pedagoginį docento vardą!

100 kilometrų žygis – ir iššūkis, ir nuotykis

Pėsčiųjų žygis „Pergalių ir kovų keliais 2017“ Radviliškio rajone Eimanto Genio nuotrauka

Krn. Irenijus TREČIOKAS

Vienas svarbiausių Lietuvos karo akademijos kariūnų ugdymo aspektų yra geras fizinis parengimas. Todėl jie labai didelę savo laisvo laiko dalį praleidžia sportuodami, siekdami geresnių kurios nors sporto šakos rezultatų. Be to, fizinis lavinimas padeda tinkamai pasiruošti lauko pratyboms, nes jų dalyviams reikia būti stipriems ir ištvermingiems.

Karo akademijos kariūnai bendradarbiauja su Pėsčiųjų žygių asociacija, dalyvauja įvairiuose jos rengiamuose žygiuose, kur kiekvienas gali parodyti savo gebėjimus, ištvermę ir pasirengimą.

Taip buvo ir šį kartą. 2017 m. spalio 14 d. Grinkiškių seniūnijoje kariūnai dalyvavo žygyje „Pergalių ir kovų keliais“. Visi jų dalyviai sėkmingai įveikė pasirinktą distanciją (15, 26, 52 ar 100 kilometrų) ir labai smagiai praleido laiką.

Įdomiausia, kad daugiausia dėmesio sulaukė 100 km žygis, kuriam reikia būti ne tik labai gerai fiziškai, bet ir psichologiškai pasirengus. Po jo kariūnai pasakė, kas jiems buvo sunkiausia ir labiausiai trukdė. Pirmiausia – prastos oro sąlygos. Visą dieną įkyriai lijo, o keliai buvo smėlėti, todėl skaudžiai nutrynė šlapias kojas ir, deja, nuotaika subjuro. Antra, savaime suprantama, įtakos turėjo ir kilometrų

skaičius. Kaip vienas kariūnas juokaudamas pasakė: „O... 100 km! Jeigu tiek nueisiu, galėsiu vaikščioti iš Vilniaus į Kauną namo. Jūs įsivaizduojate, kiek stipendijos sutaupysiu!“

Į dažniausiai žygeiviams užduotą klausimą „Ką galvojate, kai šitiek toli ir ilgai einate?“ beveik visi atsakė taip pat: „Kada bus kitas sustojimo taškas, kur duos skanios arbatos ir karšto sultinio.“ Vadinasi, nors ir buvo tam tikrų sunkumų, kariūnai sugebėdavo šmaikščiai pajuokauti ir tęsti žygį.

Šis žygis kartu buvo ir smagus nuotykis: eidama paskutinius 7 kilometrus grupelė žygeivių pamatė ženklą, rodantį, kad liko 5 kilometrai, dar šiek tiek paėjėjęsi – kad reikės įveikti 4, dar toliau – 3 kilometrus. Ir tada kilo sunkumų, nes, praėję paskutinį ženklą, kariai dar žygiavo apie valandą... Kol išvydo nuorodą, jog iš

tikrųjų vis dar liko tie patys 3 kilometrai. Pasirodo, jie pasirinko ne tą kelią ir apėjo ratą. Tačiau, kas juokingiausia, ramiausias grupėje žmogus, kuris paprastai nė vieno žodžio nepasako, net kai jam labai sunku, ir niekuo nesiskundžia, staiga pratrūko: „Kiek gali tęstis šitas vienas kilometras! Aš nebegaliu žiūrėti į tą patį kraštovaizdį... Viskas... Jeigu šis ruožas dar nesibaigs, suku atgal!“ Tačiau viskas baigėsi laimingai: visi susikaupė, padrąsino vienas kitą ir netrukus kirto finišo tiesiąją.

Visi žygio dalyviai minėjo, kad ypatingas jausmas apėmė, įveikus pasirinktą distanciją ir gavus medalį ir diplomą, kai mintyse galėjo pasakyti: „Aš tai padariau!“

O dabar keletas žygeivių patarimų skaitytojams: jeigu kada nors sugalvosite leistis į žygį šia nuostabia ir įdomia trasa, iš anksto pasirūpinkite tikrai patogią avalynę ir begaliniu skaičiumi porų ko-

jinių. Gera kompanija gali padėti įveikti ir sunkiausias kliūtis, bloga – net pačią gražiausią akimirką sugadinti, tad keliaukite su smagiais bendražygiais. Be abejo, reikia ir muzikos, kuri naktį, kai prasideda organizmo kova su miegu, padeda atsibusti ar tiesiog „įsijausti“, kad likusį kelią gal net šokdami įveiktumėte. Ir visada turėkite įsidėję lengvo, saldaus maisto, kad keliaudami galėtumėte pasilepinti.

Apibendrinamas norėčiau pasakyti, kad tokio tipo žygiai labai smagūs. Nors jų iššūkiams įveikti reikia labai daug pastangų, tai – puiki proga susipažinti, pajusti grupės vienybę ir, be abejo, išbandyti save. Tad baigdamas priminsiu frazę, kuri mums padėjo net sunkiausiomis minutėmis: „VISKAS ĮMANOMA!“

Bėgimas – sporto rezultatų siekis ar savęs išbandymas?

Bėgimas kasdien vis populiarėja ir tampa neatsiejama daugelio žmonių sveikos gyvensenos dalimi. Kiekvienas iš mūsų bėgimą vertiname skirtingai: vieniems tai – smagus laisvalaikio leidimo būdas, kitiems – aukštesnių sporto rezultatų siekis ir savęs tobulinimas arba, atvirkščiai, nauja pradžia ir sunkiausias savęs išbandymas.

Lietuvos karo akademijos kariūnams bėgimas – labai svarbus fizinio pasirengimo elementas: netgi į fizinio pajėgumo testą įtrauktas 3 kilometrų bėgimas, kad galima būtų sužinoti, kiek asmuo turi ištvermės.

Karo akademijoje yra suburtas bėgikų būrelis. Jo nariai, padedami patyrusių ir kompetentingų trenerių, lavina savo bėgimo gebėjimus. Tam, kad sužinotum, ar tavo individualus fizinis ugdymas yra ne beprasmis, fiksuojami rezultatai varžybų, kuriose gali išmėginti savo jėgas ir parodyti, kokią padarei pažangą, kad paskui nuspręstum, kaip reikėtų toliau

organizuoti treniruotes.

Tai galima buvo padaryti ir 2017 m. spalio 6 d. vykusiame Lietuvos kariuomenės kroso čempionate Kaune, kuriame aktyviai dalyvavo ir Karo akademijos kariūnai.

Jau pati 8 kilometrų ilgio bėgimo trasa kalvota vietovė ir miško keliukais buvo nemažas iššūkis net patyrusiems bėgikams. Be to, iš vakaro palijo ir atsirado vandens „kliūčių“. Tačiau kariūnai nepasidavė ir įveikė visus sunkumus. Kaip vienas iš dalyvių taikliai pasakė: „Kuo sunkesnė trasa, tuo didesnė motyvacija bėgti iš visų jėgų, kad kuo greičiau ji baigtųsi.“ Dauguma krose dalyvavusių kariūnų savo rezultatais liko patenkinti, tačiau, kaip minėjau, trasa buvo labai sunki ir varginanti, todėl jiems rūpėjo ne tiek aukšti rezultatai, kiek sklandžiai įveikti distanciją.

Geriausiai iš kariūnų pasirodė 12 vietą užėmęs II kurso Oršos mūšio kuopos kariūnas Marius Alekna. Marius varžyboms pradėjo ruoštis iš anksto, todėl jam

pavyko pasiekti gerų rezultatų. Be abejo, šios varžybos jam tikrai ne paskutinės, šiuo metu vaikas toliau treniruojasi, kad galėtų parodyti, ko iš tikrųjų verti Karo akademijos kariūnai.

Baigdamas norėčiau dar pridėti, kad bėgimas yra labai sunki sporto šaka, bet, įdėjus daug darbo ir nestokojant užsispyrimo, ir čia galima pasiekti aukštumų. Tad nenuleiskite rankų, mieli skaitytojai, siekdami užsibrėžtų tikslų!

Mjr. Gintautas JAKŠTYS

Žurnalas „Kariūnas“ mini 85-erių metų sukaktį

Šiais metais spalio 25 d. Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos žurnalui „Kariūnas“ sukako 85-eri.

Idėja leisti oficialų Karo mokyklos kariūnams skirtą leidinį brendo gana ilgai. Pirmą kartą leisti mokyklos laikraštį pabandė IX kadro kariūnų laida. Jie apie 1927 m. išleido vienkartinį slaptą satyros žurnalą „Vargelis Tėvelis“. Tačiau pirmieji realūs žingsniai, nuo kurių prasidėjo nuolatini jo leidyba, buvo žengti tik 1932 m.

Pasak pirmojo „Kariūno“ redaktoriaus ltn. Simo Urbonavičiaus, anaipol ne jam vienam į galvą atėjo mintis leisti Karo mokyklos laikraštį. Šią idėją įgyvendinti pasiryžo XIV kadro kariūnų ir VII kariūnų aspirantų laidos. Oficialaus Karo mokyklos kariūnų laikraščio steigėjų iniciatyvinė grupė, kurią sudarė XIV laidos kadro kariūnai vyr. psk. Viktoras Vilkutaitis, j. psk. Jonas Šukys, gr. Stasys Šiliauskas ir VII aspirantų laidos kariūnas aspirantas Antanas Miškinis, kreipėsi į tuometį Karo mokyklos adjutantą ltn. Simą Urbonavičių, kaip turintį tokios patirties, su prašymu padėti leisti Karo mokyklos laikraštį ir būti jo redaktoriumi.

Iš pradžių ketinta Karo mokyklos kariūnams skirtą laikraštį dauginti rotoriumi, kaip darė gimnazijos, turinčios savo laikraščius. Tačiau, surinkus visą pirmojo numerio medžiagą, vyr. psk. V. Vilkutaitis pasiūlė ltn. S. Urbonavičiui jį spausdinti spaustuviėje.

Pirmasis neperiodinio laikraščio „Kariūnas“ numeris buvo išleistas 1932 m. spalio 25 d., antrasis – po dviejų mėnesių: jame pirmą kartą oficialiai nurodyta, kad „Kariūnas“ bus leidžiamas kas du mėnesiai. Pagerinus leidinio poligrafijos kokybę, „Kariūnas“ nuo 1934 m. Nr. 13/15 jau vadinamas Pirmojo Lietuvos Prezidento karo mokyklos kariūnų iliustruotu žurnalu.

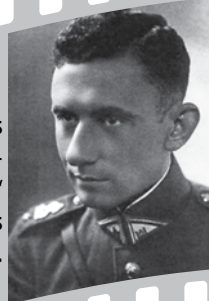
Ltn. Simas Urbonavičius – „Kariūno“ redaktorius 1932–1936 m.

Ltn. Jonas Noreika – „Kariūno“ redaktorius 1937 m.

Asp. Kazys Kecioris-Zupka – „Kariūno“ redaktorius 1938 m.

J. ltn. Vytautas Tamulaitis – „Kariūno“ redaktorius 1938–1940 m.

„KARIŪNO“ REDAKTORIAI

Plk. habil. dr. Stasys Puškorius – „Kariūno“ atsakingasis redaktorius 1995–1998 m.

Dr. Vytautas Tininis – „Kariūno“ atsakingasis redaktorius 2001-09 – 2002-06

Kpt. Jonas Švilpa – „Kariūno“ atsakingasis redaktorius 2007-09 – 2009-08

Arūnas Alonderis – „Kariūno“ vyriausiasis redaktorius 2009-09 – 2017-08

Pirmąjį redaktorių ltn. S. Urbonavičius 1935 m. perkėlus į Spaudos ir švietimo skyriaus laikraščio „Karys“ redaktoriaus pareigas, atsirado keblumų papildomai redaguojant ir leidžiant žurnalą „Kariūnas“. Dėl ltn. S. Urbonavičiaus užimtumo atliekant savo tiesiogines pareigas pradėjo strigti „Kariūno“ leidyba: 1936 m. buvo išleisti ne šeši, kaip planuota, o tik trys numeriai. Iš viso ltn. S. Urbonavičiaus redaktoriavimo laikotarpiu buvo išleisti 25 (nuo 1 iki 25) laikraščio, vėliau – žurnalo „Kariūnas“ numeriai.

1937 m. tuometis Pirmojo Lietuvos Prezidento karo mokyklos viršininkas gen. št. plk. Kazys Musteikis antruoju „Kariūno“ redaktoriumi paskyrė Karo mokyklos lektorių ltn. Joną Noreiką. Nuo to laiko prasidėjo kryptingas leidinio ideologijos, kuriai pradžia davė gen. št. plk. K. Musteikis, 1937 m. žurnalo „Kariūnas“ Nr. 1 (26) pateikęs skaitytojams apsvaistytą keletą minčių, kas turėtų būti jame spausdinama, formavimas. Jis išskėlė būtinybę ugdyti pamatines žurnalo skaitytojų, kaip asmenybių, vertybes – dorą, tikėjimą, drausmę, drąsą ir darbštumą. Antrasis žurnalo redaktorius ltn. J. Noreika išleido 5 „Kariūno“ numerius (nuo 26 iki 31).

1937 m. ltn. J. Noreiką paskyrus tarnauti į Kariuomenės teismą, kurį laiką žurnalas neturėjo paskirto redaktoriaus, nes Karo mokykloje neatsirado literatūrinio ar žurnalistinio darbo patirties turinčio karininko. Susiklosčius tokiai situacijai, kilo reali grėsmė nutrūkti „Kariūno“ leidybai. Siekdamas išvengti Karo mokyklos žurnalo žlugimo, Pirmojo Lietuvos Prezidento karo mokyklos viršininkas gen. št. plk. K. Musteikis sukvieta

visus joje besimokančius kadro kariūnus ir aspirantus, turinčius literatūrinio, žurnalistinio ar kultūrinio darbo patirties, ir pasiūlė patiems imtis „Kariūno“ redagavimo. Po ilgų derybų ir diskusijų aspirantas Kazys Kecioris-Zupka, iki mokslų Karo mokykloje dirbęs panašų darbą laikraštyje „Naujoji Romuva“, sutiko tapti trečiuoju „Kariūno“ redaktoriumi. Naujam redaktoriui pavyko suburti kūrybingą bendradarbių, kurie savo publikacijomis prisidėjo prie žurnalo populiarumo augimo, kolektyvą.

Karo mokyklos leidžiamas ir aspiranto K. Keciorio-Zupkos redaguojamas žurnalas „Kariūnas“ sparčiai populiarėjo, atirasdamas vis naujų skaitytojų. Vien 1938 m. jų padaugėjo beveik penkais šimtais. Trečiasis žurnalo redaktorius K. Kecioris-Zupka išleido 5 „Kariūno“ numerius (nuo 32 iki 37). 1938 m. pabaigoje jis pasitraukė iš šio posto, o naujuoju „Kariūno“ redaktoriumi tapo rašytojas j. ltn. Vytautas Tamulaitis. Jam perėmus šias pareigas, žurnale atsirado daugiau vietos literatūrai ir poezijai. Vadovaujant ketvirtajam redaktoriui j. ltn. V. Tamulaičiui buvo išleisti 7 „Kariūno“ numeriai (nuo 38 iki 45).

1940 m. prasidėjus sovietinei okupacijai, nutrūko šio žurnalo leidyba.

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę ir jos kariuomenę, Lietuvos karo akademijoje (LKA) buvo atnaujintas ir „Kariūno“ leidimas. Ironiška ar ne, bet 1995 m. liepos mėn. pasirodęs „Kariūnas“ iš esmės buvo kopijavimo būdu leidžiamas laikraštis, skirtas kariūnams ir darbuotojams.

Atkurto leidinio „Kariūnas“ atsakinguoju redaktoriumi buvo paskirtas plk. habil. dr. Stasys Puškorius. Jis norėjo, kad laikraštis būtų mėnesinis, tačiau nuo

1996 m. leidinys pradėtas leisti nereguliariai. Nepaisant to, buvo siekiama, kad jame atsispindėtų LKA gyvenimas, bandyta gvildinti ir kariūnus jaudinančias problemas. Nuo 1995 iki 1998-ųjų, vadovaujant penktajam „Kariūno“ redaktoriui plk. habil. dr. S. Puškoriui, kasmet išeidavo skirtingas skaičius leidinio numerių. 1998 m. gegužės mėn. pasirodžius „Kariūno“ 12 numeriui, jo leidyba nutrūko.

Nepaisant to, kad nepavyko išlaikyti ir paskatinti „Kariūno“ leidimo, pati leidinio idėja išliko. 2001 m. rugpjūčio mėn. tuometinio LKA viršininko plk. Algio Vaičieliūno sprendimu atsakinguoju „Kariūno“ redaktoriumi buvo paskirtas dr. Vytautas Tininis. Naujai atkurta „Kariūnas“ pradėtas leisti kas 3 mėnesiai 500 egzempliorių tiražu. Palyginti su 1995–1998 m. laikotarpiu, ne tik pagerėjo jo poligrafijos kokybė, bet ir padidėjo apimtis. Vadovaujant šeštajam atsakingajam „Kariūno“ redaktoriui dr. V. Tininiui buvo išleisti jo 13–16 numeriai.

2002 m. birželio 25 d. leidinio „Kariūnas“ atsakinguoju redaktoriumi buvo paskirtas plk. ltn. dr. Gintautas Surgailis. Naujasis redaktorius iš karto ėmėsi esminių jo pertvarkų. Nuo 2002 m. gruodžio mėn. 18-ojo „Kariūno“ numerio buvo atkurta ištininė leidinio numeracija, pradedant 1932 m. spalio 25 d. „Kariūnu“ Nr. 1, o nuo 2003 m. kovo mėn. Nr. 1 jis pradėtas leisti kaip žurnalas – su spalvotais vidiniais puslapiais ir viršeliais, kiekvienais metais numeraciją pradedant nuo Nr. 1 ir pridėdant bendrą eilės numerį skliausteliuose, kaip buvo daroma nuo 1937 m. Nuo to laiko nusistovi ir žurnalo periodiškumas, numeriai leidžiami kovo, liepos, spalio ir gruodžio mėn.

Plk. ltn. dr. Gintautas Surgailis – „Kariūno“ atsakingasis redaktorius 2002-06 – 2007-08 ir vyriausiasis redaktorius nuo 2017-09

2005 m. žurnalo „Kariūnas“ Nr. 1 (84) ir visi vėlesni numeriai yra prieinami internete adresu <http://www.lka.lt/index.php/lt/148417/>.

Iš viso vadovaujant septintajam „Kariūno“ atsakingajam redaktoriui plk. ltn. dr. G. Surgailiui buvo išleista 19 numerių (nuo 17 (75) iki 93).

Plk. ltn. dr. G. Surgailį paskyrus Vytauto Didžiojo karo muziejaus direktoriumi, leidinys vėl liko be redaktoriaus. LKA vadovybės prašymu kurį laiką šias pareigas jis dar ėjo, kol 2007 m. rugsėjo mėn. „Kariūno“ atsakinguoju redaktoriumi buvo paskirtas kpt. Jonas Švilpa. Aštuntajam žurnalo redaktoriui kpt. J. Švilpai vadovaujant buvo išleisti 6 numeriai (nuo 94 iki 101).

Kpt. J. Švilpą perkėlus tarnauti į Ryšių ir informacinių sistemų tarnybą prie Krašto apsaugos ministerijos, nuo 2009

m. rugsėjo mėn. žurnalo devintuoju atsakinguoju redaktoriumi buvo paskirtas Lyderio ugdymo grupės lektorius, vėliau – Redakcinio skyriaus vedėjas Arūnas Alonderis. Jam vadovaujant buvo išleistas 31 žurnalo „Kariūnas“ numeris (nuo 102 iki 133).

Ir nors, anot antikos filosofo Heraklito, „į tą pačią upę du kartus neįbrisi“, pirmą kartą per 85-erius „Kariūno“ gyvavimo metus nuo 2017 m. rugsėjo 5 d. LKA viršininko įsakymu dr. Gintautas Surgailis antrą kartą buvo paskirtas jo vyriausiuoju redaktoriumi.

Naujai sudaryta redakcinė kolegija ir vyriausiasis redaktorius užsibrėžė tikslą siekti, kad leidinys būtų modernus, įdomus, atitiktų šių dienų dvasią, tačiau kartu tęstų ir tarpukario žurnalo „Kariūnas“ tradicijas.

LIETUVOS KARIUOMENĖS DIENA

Lapkričio 23-ioji

Kitokios krikštynos

Kariūnai Rolandas GUDAITIS, Augustas ALIŠAUSKAS, Morta JANUTĖNAITĖ

Kaip ir kiekvienais metais, Lietuvos karo akademijos pirmakursiai, prieš gaudami pagrindinius kariūno atributus, turėjo būti pakrikštyti. Tradiciškai tuo rūpinosi antrakursiai. Dabar jau ne paslaptis, kad šiemet krikštynos buvo kitokios – jos vyko visą savaitę, kurią vainikavo taktinis žygis Vanaginės miškuose.

Viskas prasidėjo dar sekmadienio vakarą, kariūnams grįžus po savaitgalio, praleisto namuose. Jie buvo suskirstyti į skyrius. Kiekvienas skyrius gavo po sunkią metalinę šovinių dėžę. Apie jų turinį niekas nenuvokė. Iki pat taktinio žygio kariūnai visą laiką – tiek veikdami pagal eilinę dienotvarkę, tiek atlikdami kitas su krikštytomis susijusias užduotis – privalėjo su savimi jas taisyti. Žinoma, netekčių nebuvo išvengta: kariūnai nuolat šių dėžių pasigesdavo, dėl to, norėdami atgauti prarastą turta, turėjo atlikti papildomas užduotis.

Pirmadienio pavakarę visi pirmakursiai buvo sukvesti į auditoriją dalyvauti pirmajame užsiėmime – protmūšyje. Jie turėjo atsakyti į įvairius klausimus, atlikti logines užduotis, buvo tikrinami ir kariūnų muzikiniai gebėjimai. Protmūšį vainikavo kuopą vienijantis bėgimas, kurio dalyvių tikslas buvo ne tik nubėgti numatytus kilometrus, bet ir nepalikti savo kuopos karių vieny, nes ne paslaptis, jog ne visi sutverti greitai

bėgti, tad kartais reikia ir papildomos motyvacijos, draugų pagalbos, kad sėkmingai įveiktum distanciją.

Kitą dieną Akademijos stadione vyko nestandartinės rikiuotės pratybos. Kodėl negalime jų vadinti eilinėmis? Nes per šias pratybas kariūnai nebuvo mokomi baziniuose mokymuose jau išmuktų sukinių, stovėsenos „laisvai“, „ramiai“ ir kitų rikiuotės elementų. Visi jie turėjo veikti skyriais, į kuriuos buvo suskirstyti dar sekmadienį.

Rikiuotės pratybas sudarė keturios atitinkamai taškais vertinamos užduotys. Pirmoji jų – gyva piramidė. Skyrius turėjo iš savo karių kuo greičiau suformuoti piramidę ir ją išlaikyti 10 sekundžių. Vėliau buvo surengtas amerikiečių kariuomenėje gerai *Drill Sergeant* pavadinimu žinomas išbandymas. Šią užduotį atliekantys kariūnai privalėjo išlaikyti rimtą vykdymą įsakymus, atlaikyti keliamą įtampą, spaudimą ir kitus trikdančius veiksmus. Skyrių tikslas buvo įveikti šį išbandymą, išsaugojus kuo daugiau

karių, nes jo neatlaikiusieji turėjo palikti saviškius. Taigi didžiausių taškų skaičių gavo skyrius, kuriame liko daugiausiai kariūnų. Na, o trečioji ir linksniausia užduotis buvo skyriaus pasirodymas. Jį vertinant ypatingas dėmesys kreiptas į originalumą, kuris tikrai buvo stebinančias. Vertėtų paminėti ir tai, kad per pratybas nuolat buvo vertinama kariūnų drausmė, o už jos pažeidimus skyrius gaudavo baudos taškų.

Paskutinį, trečiadienio, vakarą pirmakursiai atliko orientacinio žygio užduotis. Kiekvienas skyrius turėjo užduoties lapą, kuriame buvo penkios užuominos apie išskirtines Akademijos vietas. Skyrių sudarantys kariai pagal užuominas rastoje vietoje turėjo atlikti antrakursių sugalvotas užduotis, pavyzdžiui: sudainuoti patriotinę dainą, įveikti tarp inervantų populiarų iššūkį *Bring Sally up, bring Sally down* ir keletą kitų.

Galiausiai po to prasidėjo pagrindinė ir jau tradicija tapusi pirmakursių krikštynų dalis – žygis. Tiesa, šiais me-

ATSAKYMAI

- 1. Saldainių pavadinimai
- 2. Žvaigždžių
- 3. Oršos mūšio kuopos / 3 kuopos, 0,5 taško – 2 kurso
- 4. Stasio Povilaičio
- Kaune, Autobusų stoty

Kęstučio Dijoko nuotraukos

tais jo idėja ir įgyvendinimo tvarka taip pat skyrėsi. Kadangi paskutinę išbandymų dieną kariūnai prarado visą savaitę saugotas dėžes, žygio tikslas buvo jas atgauti. Kiekvienam skyriui buvo skirtas antrakursis skyriaus vadas ir du grandies vadai. Jie tapo atsakingi už kariūnų drausmę ir skirtų užduočių įvykdymą. Netrukus sužinota, kad, siekiant tikslo, kariūnų laukia rimti iššūkiai – pasalos, kliūtys, dūmų uždangos ir daug kitų išbandymų, kuriems įveikti reikia ne tik kiekvieno jų asmeninių pastangų, fizinių gebėjimų, bet ir susitelkusios komandos, nuolatinio bendrakursių palaikymo.

Pagrindinis principas, kuriuo vadovavosi skyriams vadovaujantys antrakursiai, buvo vienas – už visus, visi – už vieną. Galiausiai po žygio, pasiekę galutinį punktą, kuriame menamas priešas slėpė pagrobtas dėžes, pirmakursiai gavo tris klausimus. Teisingų atsakymų jiems skaičius lėmė, kaip tiksliai bus nurodyta, kur užkasta dingusi dėžė.

Na, o finišo tiesiojoje jau visus išbandymus įveikę pirmakursiai pajuto

„priešo kraujo skonį“ – visų laukė skani vakarienė: šilta arbata, kibinai ir pyragas. Tiesa, didžiausia euforija apėmė, kai bataliono ir pirmo kurso kuopos vadai jiems įteikė visą savaitę šovinių dėžėse gulėjusius kariūnų skiriamuosius ženklus, beretes, kokardas ir antsiuvus, kurie yra vieni pagrindinių ne tik uniformos akcentų, bet ir tikro pirmakursio, įveikusio visus išbandymus, simbolis.

Manome, kad ir antrakursiams, šių krikštynų organizatoriams, šis renginys buvo naudingas. Jie taip pat buvo gavę užduotį, kuriai atlikti reikėjo kuopos vienybės. Tie, kurie turėjo galimybę vadovauti grandims, skyriui ar būriui, įgijo vadovavimo patirties, kai teko improvizuoti čia ir dabar, stebėti, kas vyksta pavaldžiame padalinyje, ir kartu nenukrypti nuo bendro tikslo. O tie, kurie atliko daug kam nematomą dokumentacijos rengimo darbą, taip pat nemažai išmoko: kaip pateikti idėją, kad ją suprastum ne tik pats, bet ir kiti, apie tai nieko nenučiuokiantys žmonės, kaip tinkamai parengti dokumentus, kad juos

galėtų tvirtinti, kaip suderinti priešingas nuomones, bet išlikti komanda ir suspėti vienu metu padaryti daug darbų.

Taigi, trumpai apibendrinus galima teigti, kad kiekviena šio renginio užduotis, kiekvienas įsakymas ir nurodymas buvo pagrįstas daugeliu vertybių, kurias puoselėja ne tik Lietuvos karo akademija, bet ir visa kariuomenė. Pirmiausia – komanda, nes, kad ir kokią užduotį vykdytumei, vienas lauke būti ne karys. Taip pat itin svarbu pasitikėjimas, vieningumas, rimties palaikymas, sprendimų priėmimas, galimybė pabūti lyderiu, neįprastomis aplinkybėmis suvaldyti grupę sumišusių žmonių. Visa tai neatsiejama nuo kario gyvenimo, todėl krikštynų tikslas ir buvo parodyti, kad net tokie paprasti dalykai yra itin svarbūs.

Mūsų, antrakursių, nuomone, šių metų krikštynos buvo kitokios įvairiomis prasmėmis: savo koncepcija, idėja, įgyvendinimo būdu, tačiau šie pokyčiai atnešė daug teigiamų emocijų, padarė įdomesnę Akademijos kasdienybę. Todėl linkime pirmo kurso kariūnams nepamiršti to, kas svarbiausia, nes tik taip bus galima pasiekti užsibrėžtus tikslus.

Kam Lietuvos karo akademijai reikalingas

Doc. dr. Audronė PETRAUSKAITĖ

Šiuos mokslo metus pradėjome atsinaujinę – pradėjo dirbti nauja Akademijos vadovybė, buvo pasiūlytas naujas studijų tvarkaraštis, atsirado naujų programų, naujas lyderio ugdymo kursas, bendruomenę papildė daug naujokų – studentų ir darbuotojų ir apskritai mūsų permainingame gyvenime įvyko daug kitų reikšmingų pokyčių.

Šiame permainų verpete, ko gero, ne iš karto buvo pastebėta dar viena naujovė – naujasis Lietuvos karo akademijos akademinės etikos kodeksas, kurį praeitų mokslo metų pabaigoje savo įsakymu patvirtino Akademijos viršininkas brg. gen. Algis Vaičieliūnas. Rengiant ir svarstant šį kodeksą dalyvavo visa jos bendruomenė: kariūnai, dėstytojai, kariniai instruktoriai, darbuotojai ir karininkai. Jie teikė pasiūlymus, pastabas, diskutavo, svarstė. Galbūt dėl to naujojo kodekso priėmimo procesas užtruko gana ilgai – daugiau negu metus.

Svarstant ir diskutuojant daug kam kilo nemažai klausimų dėl Akademinės etikos kodekso paskirties ir vaidmens Akademijos gyvenime. Šio straipsnio tikslas – atsakyti į visiems rūpimą klausimą – kodėl Lietuvos karo akademijai reikalingas etikos kodeksas? Iš tiesų šis klausimas yra esminis. Atsakymas į jį turėtų padėti kiekvienam iš mūsų suprasti ne tik Akademinės etikos kodekso vaidmenį Akademijos gyvenime, bet ir savo pačių santykį su Akademija, kaip aukštąja universitetine mokykla ir krašto apsaugos institucija, taip pat savo vaidmenį jos bendruomenės gyvenime.

Etikos kodeksai nuo seno yra tarsi žmogaus elgesio gidai arba moraliniai veiklos orientyrai tam tikros profesijos arba organizacijos nariams. Kodekse apibrėžti doro elgesio standartai, kurie remiasi vertybiniais prioritetais ir jais grindžiamais moraliniais principais bei normomis.

Akademijos bendruomenė dar net nepriėmus Akademinės etikos kodekso savo veikloje vadovavosi moraliniais

Etikos kodeksai nuo seno yra tarsi žmogaus elgesio gidai arba moraliniai veiklos orientyrai tam tikros profesijos arba organizacijos nariams. Kodekse apibrėžti doro elgesio standartai, kurie remiasi vertybiniais prioritetais ir jais grindžiamais moraliniais principais bei normomis.

orientyrais – net keliais dokumentais, reglamentuojančiais bendruomenės narių elgesį ir tarpusavio santykius, t. y. akademinis personalas turėjo savo LKA dėstytojų ir mokslo darbuotojų etikos kodeksą, o kariūnai – LKA kariūnų garbės kodeksą, karininkai vadovavosi Lietuvos karių etikos kodeksu. Atsižvelgiant į tai, klausimas, kam reikalingas dar vienas, galbūt perteklinis, dokumentas, atrodytų, pagrįstas. Tačiau jis gali kilti tik neįsigilinus į kodekso pavadinimą, jo tikslus, uždavinius ir paskirtį.

Pirmiausia LKA akademinės etikos kodekso atsiradimą lėmė procesai, vykstantys šalies aukštojo mokslo sistemoje. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme apibrėžta akademinės etikos samprata (4 straipsnis) ir akademinė etika įtvirtinta kaip vienas esminių mūsų valstybės mokslo ir studijų

principų (3 straipsnis)¹. Įstatymo nuostata įpareigojo visus Lietuvos aukštųjų mokyklų studentus ir darbuotojus (dėstytojus, mokslo tyrėjus, administracijos personalą, susijusį su studijų procesu) vadovautis savo institucijos akademinės etikos kodeksais organizuojant ir vykdančiomis studijų procesą ir mokslo tiriamąją veiklą. Lietuvos karo akademija, kaip ir visi kiti universitetai, įgyvendindama pagrindinio šalies įstatymo, reglamentuojančio mokslo ir studijų procesą, reikalavimus, privalėjo parengti savo Akademinės etikos kodeksą.

Kita vertus, būtina atkreipti dėmesį į tai, kad Akademinės etikos kodeksas – tai dokumentas, skirtas visai akademinėi bendruomenei. Mokslo ir studijų įstatymo 60 straipsnio 1 punkte pažymima, kad „akademinę bendruomenę sudaro mokslo ir studijų institucijų studentai, dėstytojai, mokslo darbuotojai, kiti tyrėjai ir profesoriai emeritai, mokslininkai emeritai, kiti darbuotojai, tiesiogiai dalyvaujantys mokslo ir (ar) studijų veikloje“². Ko gero, tai pirmasis atvejis mūsų šalyje, kai įstatymu įtvirtinta nuostata, jungianti visus aukštosios mokyklos narius (ne tik studentus ir (ar) dėstytojus, mokslo darbuotojus), dalyvaujančius mokslo ir studijų procese, į vieningą organizaciją.

Šiuo požiūriu Akademinės etikos kodeksas yra itin svarbus dokumentas LKA bendruomenei. Jis skirtas visiems

¹ Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas. 2009 m. balandžio 30 d. (2017-08-01 galiojanti redakcija) <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.343430/tShpeBjRCp>

² Ten pat.

AKADEMIJOS PULSAS | APDOVANOTI | SVEIKINAME

Už puikų, kruopščiai ir atsakingai atliktą tarptautinio organizacinio komiteto pirmininko darbą koordinuojant ir viešinant tarptautinę mokslinę konferenciją „Problemy sprendimai neapibrėžtumuose 2017“

doc. dr. Svajonė BEKEŠIENĖ – krašto apsaugos viceministro padėka

Už pasižymėjimą ir puikų Nacionalinio saugumo kursų aukščiausio lygio valstybės tarnautojams organizavimą ir vedimą

Liudas ZDANAVIČIUS – krašto apsaugos viceministro padėka

Už profesionalumą psichofizinio rengimo pratybose,

gebėjimą veikti nenumatytais sąlygomis, puikius individualius įgūdžius, komandinį darbą padedant organizuoti ir vesti fizinio rengimo instruktoriaus kurso taikomasias pratybas;

št. srž. Gintaras ŠIRINSKAS,
vyr. srž. Virginijus STRIUPAS,
vyr. srž. Mindaugas TAUČIKAS,
srž. Dmitrijus TICHONOVSKIS – Lietuvos karo akademijos viršininko padėka

Už asmeninę iniciatyvą, profesionalumą ir svarų indėlį į LKA veiklą Lietuvos kariuomenės dienos proga;

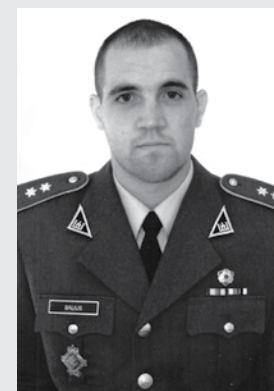
mjr. Antanas JONUŠAUSKAS,
kpt. Algirdas STAUGAITIS,

št. srž. Robertas DUBICKAS – Lietuvos karo akademijos viršininko daiktinė dovana
kpt. Darius ČERNIAUSKAS,
vyr. srž. Mindaugas TAUČIKAS,
vyr. srž. Sergejus SYSOJEVAS,
Jolanta SABAITYTĖ – Lietuvos karo akademijos viršininko padėka

Už teigiamą kariuomenės įvaizdžio formavimą ir kariuomenės populiarinimą dalyvaujant kariūnų choro „Kariūnas“ veikloje;

krn. Aistis MIČULIS,
krn. Eimantas PETRAITIS,
krn. Silvestras BLAŽEVIČIUS – Lietuvos karo akademijos viršininko padėka

SUTEIKTAS AUKŠTESNIS KARINIS LAIPSNIS

Kpt. Regimantui BALIUI
– majoro

Srž. Giedriui PETKEVIČIUI – vyresniojo seržanto

Srž. Dmitrijui TICHONOVSKIUI
– vyresniojo seržanto

Srž. sp. Sauliui BANEVIČIUI – vyresniojo seržanto specialisto

jos nariams – kariūnams, magistrantūros studentams ir doktorantams, karininkams, dėstytojams, mokslo darbuotojams, t. y. tiems, kurie studijuoja ir dirba LKA. Taigi, iš esmės LKA akademinės etikos kodeksas yra dokumentas, telkiantis visus joje studijuojančius ir dirbančius žmones į vieningą organizaciją ir bendruomenę vertybiniu ir moraliniu pagrindu ir turintis tapti mūsų Akademijos, kaip organizacijos, kolektyvinio tapatumo pagrindu.

Kiekviena organizacija (bendruomenė), dirbdama, kurdamą, įgyvendindama savo tikslus ir uždavinius, kartu kuria ir savo kolektyvinį tapatumą. Kolektyvinio tapatumo formavimas yra sudėtingas ir nevienareikšmis procesas, trunkantis ne vienus metus. Skirtingai nuo socialinio vaidmens, tapatumas yra ne individo veikla arba funkcijos, atliekamos visuomenėje (bendruomenėje), o tos veiklos prasmė, kurios pagrindą sudaro jo pasaulėžiūra, pirmiausia – asmenybės vertybinės orientacijos ir moraliniai principai. Individo elgesį, atliekant socialinius vaidmenis, reglamentuoja tiek valstybės, tiek organizacijos, tiek bendruomenės taisyklės ir įstatymai, įpareigojantys žmogų gerai atlikti savo funkcijas visuomenėje. Žmogaus vertybinės orientacijos ir moraliniai principai yra jo laisvės sritis.

Be abejo, negalima teigti, kad kiekvienas žmogus savo vertybių sistemą ir moralinius principus susikuria individualiai. Moraliniai principai egzistuoja kaip idealaus žmogaus elgesio modelis, priimtinas visuomenės daugumai. Pagal šį modelį individas formuluoja savo elgesio principus, konstruoja savo gyvenimą ir santykius su kitais žmonėmis, vertina savo ir kitų individų elgesį. Egzistuoja ir universaliosios vertybės – pagarba, laisvė, lygybė, žmoniškumas ir kitos, kurios, kaip teigia prof. Bronislovas Kuzmickas, „išreiškia ne tai, kas faktiškai yra, buvo ar galėtų būti, bet tai, kas turėtų, privalėtų būti, net jeigu tas privalėjimas negali būti visiškai įgyvendinamas“³.

Taigi, vertybės yra mūsų gyvenimo idealai, mūsų elgesio ir tarpusavio santykių orientyrai. Nepaisant vertybių universalumo ir moralės principų visuotinio, kiekvienas žmogus gali

laisvai pasirinkti savo gyvenimo ir veiklos vertybinius prioritetus ir nuspręsti – laikytis moralinių principų ar ne. Visuomenė negali priversti žmogaus elgtis dorai, bet gali nubausti už nedorą elgesį. Pagrindinė visų etikos kodeksų funkcija yra orientacinė. Kodeksas turi padėti kiekvienam individui, kaip organizacijos nariui, reguliuoti savo elgesį ir veiklą pagal tuos vertybinius prioritetus ir moralinius principus, kurie priimtini organizacijai ir padeda įgyvendinti jos tikslus ir uždavinius.

Kadangi kolektyvinis organizacijos tapatumas yra formuojamas vertybiniu ir moraliniu pagrindu, iš esmės tai – derybų reikalas: organizacijos nariai turi susitarti, kokių vertybinių prioritetų ir moralinių principų laikysis. Susitariant siekiama, kad kiekvienas organizacijos narys savo individualias vertybines orientacijas ir moralines nuostatas derintų su organizacijos (bendruomenės) vertybėmis. Taigi, patvirtinus LKA akademinės etikos kodeksą, kiekvienas mūsų akademinės bendruomenės narys asmeniškai įsipareigojo laikytis vertybių sistemos ir moralinių principų, kurie yra išdėstyti kodekso nuostatose.

Pažymėtina, kad šis Akademinės etikos kodeksas taps veiksminga mūsų kolektyvinio tapatumo formavimo jėga tik tuomet, kai kiekvienas mūsų bendruomenės narys atskirai ir visi kartu sąmoningai laikysis įsipareigojimų savo organizacijai – Lietuvos karo akademijai. O tai nėra labai lengvas uždavinys nei organizacijai, nei kiekvienam jos nariui.

Mūsų bendruomenę sudaro žmonės, ne tik turintys skirtingą pasaulėžiūrą, vadinasi, ir skirtingas vertybines orientacijas, bet ir atliekantys skirtingus socialinius vaidmenis organizacijoje: studentai, kariai, dėstytojai, mokslininkai, administracijos darbuotojai. Be to, Akademija, kaip institucija, taip pat yra unikali savo funkcijomis visuomenėje: tai ne tik universitetas, sudėtinė Lietuvos aukštojo mokslo sistemos dalis, bet ir karinis padalinys – karšto apsaugos sistemos vienetą. Funkcinis, organizacinis ir struktūrinis dvilypumas lemia ir tam tikras Akademijos bendruomenės kolektyvinio tapatumo problemas, kurios ir išryškėjo svarstant Akademinės etikos kodeksą. Daugeliui kilo nemažai klausimų: kas pas mus studijuoja – kariūnai ar studentai? Ar galima priskirti

akademinėi bendruomenėi karinius instruktorius ir bataliono karininkus? Kokios vertybės turėtų būti prioritetinės – profesinės ar akademinės? Ar šis kodeksas yra suderinamas su Lietuvos karių etikos kodeksu? Šie ir kiti panašūs klausimai atskleidė mūsų Akademijos, kaip organizacijos, kolektyvinio tapatumo formavimosi proceso sudėtingumą ir prieštarumą.

Kita vertus, šie prieštaravimai yra natūralūs ir būtini, kaip mūsų žmogiskosios sąmonės noras išsiaiškinti, kas esame, ir kaip mūsų individualaus ir organizacijos kolektyvinio tapatumo dermės paieškos. Todėl šiuo pažūriu ir bendruomenėi, ir kiekvienam jos nariui ypač svarbu rasti bendrus dvasinius orientyrus, kurie būtini siekiant tinkamai atlikti organizacijos misiją. O bendra ir svarbiausia visos mūsų organizacijos misija – ugdyti karininką. Kita vertus, nuo šios misijos, lemiančios bendrus organizacijos tikslus ir uždavinius, priklauso jos vertybinių orientacijų ir moralinių principų vieningumas, kurio raiška ir yra LKA akademinės etikos kodeksas.

Per paskaitas vykusiose diskusijose kariūnas Edvinas Rupšys teigė, kad svarbiausios kario moralinės savybės yra sąžiningumas ir drąsa. Jo nuomone, kiekvienas karys pirmiausia pats turi pasižymėti šiomis savybėmis ir tik paskui to reikalauti iš kitų. Kariūno požiūriu, sąžiningumas – tai ne tik poreikis tinkamai atlikti profesines pareigas ir jaustis atsakingam, bet ir būti doru žmogumi – gerbti kitus, būti nešališkam, principingam ir t. t. Tačiau, pasak kariūno, sąžiningumas yra neatsiejamas nuo drąsos: ne kiekvienas išdrįsta būti sąžiningas bet kokiomis aplinkybėmis.

Kariūno samprotavimai atskleidžia, kad iš esmės prieštaravimų tarp profesinių – kario ir bendrųjų žmogiskųjų vertybių nėra – jos yra universalios, svarbios tiek kariams, tiek civiliams, kaip nėra ir esminių prieštaravimų tarp mūsų bendruomenės narių. Todėl norėtūsi tikėti, kad mes išdrįsime būti sąžiningi ir laikysimės moralinių įsipareigojimų tiek sau, tiek mūsų Akademijai. Norisi tikėti, kad ir LKA akademinės etikos kodeksas taps ne tik dar vienu dokumentu, pasiklydusiu popierių džiunglėse, o veiksminga priemone, vienijančia mūsų bendruomenę ir kartu padedančia tinkamai įgyvendinti Akademijos misiją – ugdyti karininką, šalies gynėją.

Tęsinys. Pradžia 2017 m. Nr. 2 (133)

Lietuvos kariuomenės karininkų rengimo pradžia 1990–1994 m.

Doc. dr. Feliksas ŽIGARAS

Seminare pažymėta, kad karininkų rengimas turi atitikti tarptautinius standartus, iš kurių vienas svarbiausių – reikalavimai Taikos palaikymo bataliono karių ir karininkų rengimui. Norinti greičiau priartėti prie šių standartų Akademija turi būtina dalyvauti rengiant bataliono personalą.

Vienas iš aktualiausių klausimų rengiant Baltijos taikos palaikymo batalioną ir karininkus – užsienio kalbų mokymas. Tai buvo bendra Baltijos šalių problema. Lietuvos karo akademija turėjo ambicijų tapti užsienio kalbų mokymo centru. Akademijoje buvo geras užsienio kalbų pedagogų kolektyvas, mokomoji bazė ir reikėjo nedaug lėšų, kad jie galėtų mo-

kyti visos kariuomenės karininkus.

Seminare buvo aptartos galimybės rengti deficitinių specialybių karininkus kitoms šalims nacionalinėse karinio mokymo institucijose, apsvarstyti dėstytojų kvalifikacijos kėlimo klausimai, kariūnų (kadetų) mokymo (pasikeitimo jais) galimybės.

Pritarta tam, kad būtų parengti vienodi kvalifikaciniai reikalavimai, svarstyta galimybės išduoti karinį diplomą, galiojantį visose trijose Baltijos šalyse. Rekomenduota ne rečiau kaip vieną kartą per metus organizuoti tokius seminarus kitais aktualiais ugdymo klausimais iš eilės visose Baltijos šalių karo akademijose (11 : 31).

1994 m. birželio 16 d. Lietuvos he-

raldikos komisija patvirtino Karo akademijos baigimo ženklą. Buvo nustatyta, kad Akademijos absolventai gali gauti trijų tipų ženklus. Jie buvo teikiami iki 2001 m.

1994 m. liepos 12 d. krašto apsaugos ministras L. Linkevičius įsakė Krašto apsaugos mokyklą reorganizuoti į Lietuvos karo akademiją.

1994 m. rugpjūčio 2 d. buvo ypač svarbi Lietuvos kariuomenei. Tą dieną Ministras Pirmininkas Adolfas Šleževičius suteikė pirmąjį karininko laipsnį (leitenanto) 111 Lietuvos karo akademijos pirmosios pakopos I laidos absolventų (33 : Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko potvarkis, 1994, Nr. 455):

3 Kuzmickas B. Laimė, asmenybė, vertybės. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas, 2001, p. 60.

Gediminui Antanaičiui;
 Dariui Aukščioniui;
 Remigijui Baltrėnui;
 Robertui Bareckui;
 Ramūnui Baronui;
 Simui Baskui;
 Vaidui Bernotui;
 Dariui Bieliauskui;
 Ričardui Birvinskui;
 Sauliui Bloškiui;
 Gintarui Brokoriui;
 Vaidotui Bublui;
 Rolandui Būdvyčiui;
 Audriui Buivydui;
 Antanui Buteniui;
 Vytautui Butkevičiui;
 Evaldui Butkui;
 Kęstučiui Čeponiui;
 Mariui Česnulevičiui;
 Audriui Dauskardui;
 Dainiui Diliui;
 Deimantui Drapaičiui;
 Jaroslavui Dubako;
 Arūnui Dzidzevičiui;
 Eimantui Eidukui;
 Juliiui Gaižauskui;
 Aristidui Gerasimavičiui;
 Rolandui Greibui;

Rolandui Griškoniui;
 Linui Gružiui;
 Pauliui Gudeliui;
 Tautvydui Gujai;
 Kęstučiui Gumbaravičiui;
 Liudui Gumbinui;
 Dainiui Gužauskui;
 Egidijui Ignatavičiui;
 Raimondui Ivanauskui;
 Tomui Jadzinskui;
 Žygimantui Jakoniui;
 Dariui Jakučiui;
 Ričardui Jakumui;
 Vytautui Jakuškai;
 Gintarui Jaloveckui;
 Artūriui Jankūnui;
 Artūriui Jaručiui;
 Rolandui Jasiukaičiui;
 Rolandui Jokubauskui;
 Dainiui Jucaičiui;
 Gintarui Jurčiukoniui;
 Aidiui Kazilioniui;
 Dainiui Kazlauskui;
 Mariui Kazlauskui;
 Renaldui Kybartui;
 Dariui Komkai;
 Skaidriui Kryževičiui;
 Linui Kubiliui;

Tomui Kvašiui;
 Gediminui Lapinskui;
 Robertui Lapinskui;
 Vladislavui Lemeševui;
 Žydrūnui Leonavičiui;
 Jonui Lisauskui;
 Laimonui Luninui;
 Algiui Malikėnui;
 Andriui Mickui;
 Mindaugui Miliui;
 Algimantui Misiūnui;
 Petruui Montvilai;
 Remigijui Morozai;
 Ramūnui Narbučiui;
 Erikui Nevierai;
 Rolandui Noreikai;
 Laimiui Pakaušiui;
 Laimondui Pašiliui;
 Rimvydui Petrulevičiui;
 Ramūnui Pranckui;
 Artūriui Radvilui;
 Algiui Ramanauskui;
 Sigitui Ratkevičiui;
 Vilmantui Raupiui;
 Arūnui Rimkui;
 Sauliui Sabaičiui;
 Mindaugui Steponavičiui;
 Dainiui Stepšiui;

Sauliui Stonkui;
 Rolandui Stravinskui;
 Valdui Strumilai;
 Evaldui Šedleckiui;
 Deiviui Šereliui;
 Ričardui Šiauliui;
 Vygintui Šidlauskui;
 Vidui Šilaikai;
 Nerijui Šileikai;
 Laimonui Širmuliui;
 Ramūnui Švažui;
 Ričardui Ūbai;
 Dariui Vaicikauskui;
 Aidiui Vaiciukevičiui;
 Normundui Valteriui;
 Egidijui Varnagiriui;
 Tomui Vaitkevičiui;
 Vladui Vaitkevičiui;
 Vaidui Vasiliauskui;
 Dariui Vilkelui;
 Stasiui Vilkinui;
 Sigitui Zapustui;
 Sauliui Žadeikai;
 Audriui Žiliui;
 Gintautui Žukaičiui;
 Rimantui Žukui;
 Ramūnui Žižiui.

Topografijos pratybos

Liepos 20 d. buvo išleista pirmoji 111 karininkų laida. 58 absolventai įgijo motorizuotųjų šaulių būrio vado kvalifikaciją ir tapo leitenantais, o 53 pasienio tarnybos specialistai gavo atsargos leitenanto laipsnius. Visiems turėjo būti įteikti aukštesniojo mokslo diplomai.

Pirmosios laidos absolventų iškilminga ceremonija įvyko 1994 m. rugpjūčio 2 d. priešais Seimą. Ten buvo išrikiuoti Karo akademijos auklėtiniai ir jų vyresnieji kolegos, mokę būsimojus vadus ne tik karybos, bet ir gyvenimo tiesų.

Aikštę suvirpino maršo garsai. Karo akademijos vadovai leitenantams įteikė diplomus, mokyklos baigimo ženklus ir vardinius laikrodžius.

Buvusius kariūnus į karininkų luomą iškilmingai priėmė Prezidentas Algirdas Brazauskas. Ceremonijoje dalyvavo Seimo ir Vyriausybės nariai.

Prezidentas A. Brazauskas paėmė kardą – jėgos ir garbės simbolį – ir juo palietė geriausio Karo akademijos absolvento (beje, vadovavusio antrajai kariūnų kuopai) Sigitui Ratkevičiui ir kitų jo kurso draugų petį, priimdamas juos į karininkus.

„Be reikalo nepakelk, be garbės nenuleisk!“ – šiuos žodžius naujiesiems leitenantams priminė 1922-ųjų Karo akademijos absolventas dimisijos majoras A. Malijonis.

Senasis karys išreiškė viltį, kad leitenantai, tarnaudami pasienio, Karinėse oro pajėgose ir Lauko kariuomenėje, garbingai atliks savo pareigą – pirmiausia su šaknimis išraus skausmingą sovietinį palikimą – nestatutinius santykius.

Iškilmingoje ceremonijoje dalyvavę Seimo ir Vyriausybės, kariuomenės vadovai sveikino naująją karininkų kartą: „Ji – mūsų viltis!“ Pasak krašto apsaugos ministro L. Linkevičiaus, „mūsų kariuomenei reikalingos naujos jėgos. Tikimasi, kad jaunieji karininkai garbingai tęs Lietuvos kariuomenės tradicijas. Simboliška, kad būtent šios laidos šeši karininkai pateko į Lietuvos taikdarių būrį, kuris vėliau po intensyvių pratybų išvyko į Daniją rengtis taikos palaikymo misijai Chorvatijoje DANBAT sudėtyje. Raimondo Ivanausko, Vytauto Jakuškos, Mariaus Kazlausko, Normundo Valterio, Dariaus Vaicikausko ir Stasio Vilkinio gyvenimo kelyje tai – ypač reikšmingas kario profesionalo žingsnis“.

Jaunuosius karininkus Katedros aikštėje pašventino kariuomenės vyriausiasis kapelionas A. Svarinskas, pasveikino motinos, broliai, o kai kuriuos, žinoma, jau ir nuotakos (5 : 2, 35: 3).

Rugpjūčio 2 d. už pastangas kuriant Lietuvos Respublikos krašto apsaugą ir nuopelnus rengiant pirmąją Lietuvos karo akademijos karininkų laidą Akademijos rektoriui plk. Z. Kuliui buvo

įteiktas Vyčio Kryžiaus 5-ojo laipsnio ordinas, kitiems pasižymėjusiems Akademijos karininkams – medaliai ir Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro padėkos raštai.

1994 m. lapkričio 29 d. Akademijos mokslininkų susirinkime iš 19 narių buvo išrinkta Lietuvos karo akademijos taryba, o jai vadovauti paskirtas pirmininkas – prof. habil dr. plk. S. Puškorius, taip pat 14 narių, Akademijos darbuotojų. Be to, tarybos nariais buvo išrinkti Krašto apsaugos ministerijos sekretorius plk. J. Gečas, kariuomenės vadas gen. J. Andriškevičius, po vieną Vilniaus universiteto, Vilniaus technikos universiteto ir Policijos akademijos atstovą. Vėliau išrinktas Akademijos senatas.

Pagal Lietuvos karo akademijos statutą, Akademijos taryba yra aukščiausiaji sprendžiamoji institucija, 4 metams išrinkta mokslo laipsnius ir pedagoginius mokslo vardus turinčių Akademijos darbuotojų. Už operatyvų valdymą buvo atsakinga rektoriaus vadovaujama nuolatinė kolegialiai veikianti valdymo institucija – rektoratas.

Karo akademija yra sudėtinė krašto apsaugos sistemos dalis. Taikos metu ji rengia karininkus pagal KAM užsakymą. Karo ir krizių metu veikia kaip karinis dalinys, vykdo visas KAM, kariuomenės vado užduotis.

Sprogdinimo darbams vadovauja plk. ltn. R. Šileikis

Kęstučio Dijoko nuotrauka

Akademijoje tuo metu veikė 10 katedrų (Taktikos, Ginkluotės ir šaudybos, Kovos technikos, Kovinio aprūpinimo, Ryšių ir informatikos, Vadybos, Taikomųjų mokslų, Filologijos, Politologijos, Fizinio parengimo), Mokslo centras, biblioteka, Redakcinis skyrius, kariūnų kursai, Ramovė, aprūpinimo ir aptarnavimo tarnybos. Čia buvo rengiami dviejų specialybių – sausumos kariuomenės ir pasienio policijos – karininkai. Studijos buvo organizuojamos dviem pakopomis. Į pirmąją pakopą (pagal Krašto apsaugos mokyklos dvejų metų studijų programą) konkurso būdu buvo priimami Lietuvos piliečiai, turintys vidurinį išsilavinimą, mokantys valstybinę kalbą, pagal fizinį pasirėmimą ir sveikatos būklę tinkantys tikrajai karo tarnybai.

Buvo sukomplektuotas pedagoginis personalas, įrengta mokyimo bazė, leidžiami mokytojai ir metodiniai leidiniai (1992–1994 m. išleistos 44 pavadinimų knygos). Knygų viršeliuose buvo įspaudžiamas prieškarinio Lietuvos karo mokyklos ženklas. Nuosekliai vyko karininkų metodinis rengimas.

Kariūnams, baigusiems pirmąją studijų pakopą, buvo suteikiama būrio vado (jam lygi) kvalifikacija ir pirmasis Lietuvos kariuomenės karininko laipsnis. Pirmaisiais mokslo metais kariūnai turėjo atlikti ir privalomąją karo tarnybą.

Į aukštesnę studijų pakopą karininkai turėjo būti priimami pagal Akademijos nuostatus ir jos sutarties su Krašto apsaugos ministerija nustatyta tvarka ne mažiau kaip po vieno tarnybos metų.

Karininkams, baigusiems antrąją pakopą, buvo suteikiamas bakaluro laipsnis. Pirmame kurse mokėsi 104 kariūnai, antrame – 92. Neakivaizdiniame skyriuje pagal tokias pat programas mokėsi 104 klausytojai, iš kurių buvo sudarytos keturios grupės (24 : 13).

1994 m. buvo pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su Vilniaus Gedimino technikos universitetu dėl specialistų rengimo, bendrą mokslinių tyrimų. Į Akademiją perėjo dirbti daug Vilniaus universiteto ir Vilniaus Gedimino technikos universiteto mokslininkų.

1994 m. spalio mėn. 27 kariūnų būrys pirmą kartą dalyvavo Nyderlanduose vykusiame taikos palaikymo pajėgų pratybose „Cooperative Spirit 94“.

Nuo 1994 m. kariūnai masiškai dalyvauja bėgime „Gyvybės ir mirties keliu“, rengiamame sausio 13-osios aukoms atminti.

Akademią dažnai lankė Užsienio šalių karo atašė ir karinės delegacijos, jų nariai dalijosi savo specialistų rengimo patirtimi, supažindino Akademijos dėsnytojus bei kariūnus su savo šalių mokyimo programomis, mokyimo baze.

Kariūnai studijų metu įgydavo B klasės vairuotojo pažymėjimus, buvo mokomi vairuoti kovinius šarvuotus.

Akademijos bibliotekoje buvo sukaupta 32 000 leidinių lietuvių, anglų, vokiečių, prancūzų, rusų ir kitomis kalbomis. Bibliotekos fondas nuolat papildomas nauja mokomąja, mokslo ir grožine literatūra. Skaitykloje buvo dauguma populiarių laikraščių ir žurnalų, leidžia-

mų Lietuvoje ir užsienyje.

Laisvalaikiui praleisti Akademijoje skirta ramovė, kurioje buvo įrengta 430 vietų koncertų ir kino salė. Čia buvo mokomasi žygio dainų, rengiami kariūnų vakarai, kuriamos kareiviškos pirtuokų krikštynų, šimtadienių ir kitos studentiškos tradicijos. Kiekvieną trečią dieną nemokamai buvo demonstruojami kino filmai. Ramovėje lankėsi nemažai žymių žmonių – muzikantų, poetų, istorikų, meno kolektyvų. Vyko paskaitos, susitikimai. Gražia tradicija tapo kariūnų pramoginių šokių fakultatyvo baigiamieji vakarai.

Gladžiai buvo bendraujama su Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejumi, artimiausia tokio tipo įstaiga kario dvasiai, juolab kad po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo muziejaus fondai gerojai pasikeitė, praturtėjo.

Noriai buvo švenčiamos religinės šventės. Sielovados reikalais rūpinosi Lietuvos kariuomenės vyriausiasis kapelionas monsinjoras Alfonsas Svarinskas.

Akademijos nepamiršo ir sostinės kultūros įstaigos, organizacijos. Buvo bendradarbiaujama su įvairiais teatrais, dažnai lengvatinėmis sąlygomis lankomi spektakliai, koncertai, muziejai.

Lankytasi Lietuvos muzikų rėmimo fondo renginiuose, išklausti abonementinių koncertų ciklo Vilniaus akademiniam jaunimui Šv. Jonų bažnyčioje „Alma mater musicalis“, kurį globojo Vilniaus universiteto rektorius, prof. habil. dr. R. Povilionis, puikus jaunimo dvasinio auklėjimo pavyzdys (Kariūnas, 1995, Nr. 1 : 3).

Straipsnis parengtas naudojant šią literatūrą:

- Andriškevičius J., „Linkiu sėkmės mums visiems“, *Kariūnas*, 2012, Nr. 2 (113), p. 38.
- Andriškevičius J., „Karo mokyklos kūrimo klausimu“, *Kariūnas*, 2013, Nr. 2 (117), p. 31–32.
- Balaišis A., „Karininkų rengimas Lietuvoje“, *Karys*, 1996, Nr. 1, p. 23.
- Budrys K., „Į mūšį pakilo kariūnai“, *Karys*, 1994, Nr. 7, p. 32.
- Budrys K., „1994-ųjų leitenantai“, *Karys*, 1994, Nr. 9, p. 2.
- „Dėl karininkų kursų veiklos atnaujinimo“, Vilnius, 1991 m. vasario 18 d., Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai 1990–1991, ats. red. ir sudar. G. Surgailis, Vilnius: Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, 2003, p. 41.
- „Dėl Krašto apsaugos mokyklos struktūros ir etatų patvirtinimo“, Krašto apsaugos ministro įsakymas Nr. 614, 1992-09-01, *Krašto apsaugos ministro įsakymai*, 1992 Nr. 480–749, t. 2. ats. red. ir sudar. G. Surgailis, Vilnius: Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija, 2006, p. 103.
- „Didžiokitės savo profesija ir pašaukimu“, *Kariūnas*, 2007, Nr. 4 (95), p. 32.
- Diržinauskis R., „Tai buvo garbės reikalas“, *Kariūnas*, 2012, Nr. 2 (113), p. 39–40.
- Grigas R., „Tautos savigny“, *Karys*, 1993, Nr. 4, p. 8.
- Jankauskas P., „Mokosi būsimeji vadai“, *Karys*, 1994, Nr. 7, p. 31.
- Jankūnas A., „Apie teises gali kalbėti tie, kurie atliko pareigą valstybei“, *Kariūnas*, 2012, Nr. 2 (113), p. 41–45.
- „Jokių kliūčių bendradarbiauti nėra“, *Karys*, 1994, Nr. 1, p. 1.
- „Karo mokykla laukia naujų kariūnų“, *Krašto apsauga*. Krašto apsaugos ministerijos savaitraštis, 1993 m. balandžio 8 d., Nr. 13–14 (91–92), p. 7.
- Klenauskienė I., Varanavičius D., „Lietuvos kariuomenės mokykla – 25 metai intensyvaus darbo“, *Karys*, 2015, Nr. 12 (2040), p. 10–11.
- Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus A. Butkevičiaus įsakymas Nr. 45, 1990 m. gruodžio 29 d. „Dėl Lietuvos Respublikos Karininkų kursų įsteigimo“, *Krašto apsaugos departamento generalinio direktoriaus įsakymai 1990–1991*, ats. red. ir sudar. G. Surgailis, Vilnius: Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija, 2003, p. 34.
- „Krašto apsaugos ministro Andriaus Butkevičiaus kalba Vakarų Europos Sąjungos konferencijoje Berlyne“, *Karys*, 1992, Nr. 5, p. 1, 12.
- Krašto apsaugos ministro įsakymas Nr. 49 „Dėl KAM struktūros ir etatų patvirtinimo“, 1992-02-03, *Krašto apsaugos ministro įsakymai*, t. 1, 1991 Nr. 222–355 – 1992 Nr. 01–479, ats. red. ir sudar. G. Surgailis, Vilnius: Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija, 2004, p. 131.
- Krašto apsaugos ministro įsakymas „Dėl Lietuvos aukštosios karo mokyklos įkūrimo“, Nr. 112, 1992-02-25, *Krašto apsaugos ministro įsakymai*, t. 1, Nr. 222–355, 1992 Nr. 01–479, ats. red. ir sudarytojas G. Surgailis, t. 1, Vilnius: Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija, 2004, p. 175.
- Krašto apsaugos ministro įsakymas Nr. 203 „Dėl perimtų vertybių iš Vilniuje dislokuotos Rusijos radioelektronikos karo mokyklos apsaugos“, 1992-05-04, *Krašto apsaugos ministro įsakymai*, t. 1, 1991 Nr. 222–355 – 1992 Nr. 01–479, ats. red. ir sudar. G. Surgailis, Vilnius: Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija, 2004, p. 325.
- Krašto apsaugos ministro įsakymas Nr. 306 „Dėl kareivių pervedimo iš Lauko kariuomenės brigados į Aukštąją karo mokyklą“, *Krašto apsaugos ministro įsakymai*, t. 1, 1991 Nr. 222–355 – 1992 Nr. 01–479, ats. red. ir sudar. G. Surgailis, Vilnius: Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija, 2004, p. 331.
- Krašto apsaugos ministro įsakymas „Dėl Krašto apsaugos mokyklos įsteigimo“ Nr. 507, 1992-07-13, *Krašto apsaugos ministro įsakymai*, t. 2. 1992 Nr. 480–749, ats. red. ir sudar. G. Surgailis, Vilnius: Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija, 2006, p. 24–25.
- „Kviečiu Lietuvos žmones santarvei ir darbuil“. Mintys iš Lietuvos Respublikos Prezidento Algirdo Brazausko kalbos, pasakytos Seime 1993 m. vasario 25 d., *Karys*, 1993, Nr. 4, p. 2–3.
- Kulyš Z., „Lietuvos karo akademija“, *Krašto apsauga*, Proginis Krašto apsaugos ministerijos laikraštis, 1995 m. balandžio 25 d., Nr. 1 (129), p. 13.
- Liekis A., *Lietuvių karyba ir ginkluotė (iki 1950 m.)*, Vilnius: Vilniaus Gedimino technikos universitetas, 2002.
- „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo valstybės gynybai strategija“. Patvirtinta Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2015 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-849 [žiūrėta 2016-01-31]. Prieiga per internetą: http://www.kam.lt/lt/gynybos_politika_490/aktualus_dokumentai_492/strateginiai_dokumentai_494.html.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl kai kurių departamentų prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės steigimo“, Vilnius, 1990 m. balandžio 25 d. Nr. 125, *Valstybės žinios*, 1990-05-20, Nr. 14–403, [žiūrėta 2016-15-03]. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=3479&p_tr2=2.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 435 „Dėl kai kurių departamentų prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinimo“, Vilnius, 1991 m. spalio 18 d. [žiūrėta 2015-04-02]. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=4274&p_tr2=2, 2015-04-02.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl Krašto apsaugos akademijos steigimo“, Vilnius, 1992 m. birželio 16 d., Nr. 460 [žiūrėta 2016-01-31]. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=6772&p_tr2=2; *Lietuvos aidas*, 1992-06-17, Nr. 117-0.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 768 „Dėl Kvalifikacinių aukštojo išsilavinimo nuostatų bei aukštųjų mokyklų steigimo ir atestavimo nuostatų patvirtinimo“, Vilnius, 1993 m. spalio 14 d., Nr. 768, *Valstybės žinios*, 1993-10-20, Nr. 54-1057, [žiūrėta 2015-03-21]. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.11773>.
- Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas „Dėl Lietuvos karo akademijos įsteigimo“, Vilnius, 1994-01-18, Nr. 1–371, *Valstybės žinios*, 1994 m. sausio 26 d., Nr. 7–103, [žiūrėta 2015-03-21]. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=5704&p_tr2=2.
- Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas „Dėl Lietuvos karo akademijos statuto“, Vilnius, 1994-05-26, Nr. 1–479, *Valstybės žinios*, 1994 m. birželio 8 d., Nr. 43–783, [žiūrėta 2015-03-21]. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=5823&p_tr2=2.
- Lietuvos Respublikos ministro pirmininko potvarkis „Dėl pirmojo karininko laipsnio suteikimo“, Vilnius, 1994 m. rugpjūčio 2 d., Nr. 455 [žiūrėta 2015-06-08]. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=13650&p_tr2=2.
- Lietuvos Respublikos Prezidento Algirdo Brazausko pareiškimas „Dėl Lietuvos narystės NATO“, Vilnius, 1994-01-04, *Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos ir Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo dokumentų rinkinys*, Vilnius: Valstybinis leidybos centras, t. 3(9), 1994, p. 549–550.
- „Naujieji Lietuvos karininkai“, *Karys*, 1994, Nr. 9, p. 3.
- „Nelengva karininkų dalia“, *Karys*, 1993, Nr. 5, p. 1.
- Respublikos Prezidento Algirdo Brazausko kalba Šiaurės Atlanto bendradarbiavimo Taryboje (NATO), Briuselis, 1994-01-27, *Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos ir Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo dokumentų rinkinys*, Vilnius, Valstybinis leidybos centras, t. 3(9), 1994, p. 551–553.
- Starinskas K., „Dėl vietos po NATO skėčiu“, *Karys*, 1994, Nr. 2, p. 3–4.
- „Steigiamasis karininkų susirinkimas.1993 m. balandžio 2 d.“, *Krašto apsauga*. Krašto apsaugos ministerijos savaitraštis, 1993 m. balandžio 8 d., Nr. 13–14 (91–92), p. 1, 4–5.
- Stonys V., „Kad kariuomenė būtų matoma ir gerbiama. Lietuvos karininkų susirinkimas“, *Karys*, 1994, Nr. 9, p. 4–5.
- Surgailis G., „Antrojo gimtadienio proga“, *Karys*, 1992, Nr. 4, p. 4; Surgailis G., „Lietuvos karo akademija per 10 metų“, *Krašto apsauga*, 2002-06-07 – 06-13, Nr. 12 (15), p. 3.
- Šarkus T., „Su pirmaisiais mokslo metais, kariūnai! Atidaryta Karo mokykla Vilniuje“, *Karys*, 1992, Nr. 9, p. 6.
- Šarkus T., „Sunkus kelias į karininko profesiją. Pokalbis su Karo mokyklos dėstytojais“, *Karys*, 1993, Nr. 3, p. 8–9.
- Vaitkaitis A., „Karininkų rengimas atkūrus Lietuvos nepriklausomybę (1990–1992 metai)“, *Karys*, 2012, Nr. 5 (1998), p. 10–12.
- „Vėl kviečia Karo mokyklą“, *Karys*, 1992, Nr. 6, p. 3.
- Vizbaras B., „Puskarininkų mokykla“, *Krašto apsauga*. Proginis Krašto apsaugos ministerijos laikraštis, 1995 m. balandžio 25 d., Nr. 1 (129), p. 13.
- Voveris V., „Kariūnai“, *Krašto apsauga*. Krašto apsaugos ministerijos savaitraštis, 1993 m. balandžio 23, Nr. 15–18 (93–96), p. 3.

IV kurso kariūnų universitetinė praktika – savęs išbandymo metas

Dr. Vladas TUMALAVIČIUS

Mokslo ir studijų misija – padėti užtikrinti šalies visuomenės, kultūros ir ūkio klestėjimą, būti kiekvieno Lietuvos Respublikos piliečio visaverčio gyvenimo atrama ir paskata, tenkinti prigimtinį pažinimo troškimą.

Lietuvos mokslo ir studijų politika laiduoja mokslo ir studijų kokybę, visų šalies piliečių lygias teises įgyti aukštąjį išsilavinimą ir sąlygas geriausiems jų dirbti mokslinį darbą, siekti mokslinio ir kūrybinio tobulėjimo. Šios politikos įgyvendintojai rūpinasi mokslo ir studijų sistemos atitiktimi visuomenės ir ūkio poreikiams, remia jos atvirumą ir integraciją į tarptautinę mokslinių tyrimų ir aukštojo mokslo erdvę.

Darni mokslo ir studijų sistema grindžia žinių visuomenės plėtotę, žiniomis grįstos ekonomikos stiprėjimą ir darnią šalies raidą, dinamišką ir konkurencingą šalies ūkio gyvenimą, socialinę ir ekonominę gerovę, sudaro sąlygas ugdyti kūrybingą, išsilavinusią, orią, etiškai atsakingą, pilietišką, savarankišką ir verslią asmenybę, puoselėti civilizacinę Lietuvos tapatybę, palaikyti, plėtoti ir kurti šalies ir pasaulio kultūros tradicijas. Būtent į tai atsižvelgiant ir organizuojamas vienas iš universitetinių studijų proceso Karo akademijoje elementų – mokomoji praktika.

Krn. Žydrūnė
MAKSIMOVICIŪTĖ

Praktika yra studijų proceso dalis, kurios metu kariūnai pagal studijuojamo dalyko studijų programą dirba praktikos institucijoje. Ji kariūnams suteikia galimybę įgyti praktinių įgūdžių realioje aplinkoje, bendrą supratimą apie būsimą profesinę veiklą, taip pat ją atliekant pamatoma, kokių teorinių žinių ir įgūdžių reikės ateityje ir ko tikėtis iš jų būsimi padalinių vadai. Atlikdami praktiką, kariūnai ne tik patikrina įgytas

teorines žinias, bet taip pat prisideda ir prie studijų programų tobulinimo, nes grįžtamasis ryšys tarp kariūnų ir praktikos vietos institucijos Akademijai padeda įvertinti savo rezultatus ir parodo, ką studijų programose reikia tobulinti.

Galime teigti, kad kuo daugiau praktikos, tuo geriau išmokstama pritaikyti turimas žinias. Ir net nekyla abejonių dėl jos naudos, nes kariūnai šias žinias bando panaudoti praktiškai, įgyja naujų

gebėjimų ir patirties ateičiai. Be to, tai stiprina jų motyvaciją rengtis II pakopos studijoms gimtojoje Akademijoje, skatina toliau profesiskai tobulėti.

Svarbus praktinio mokymo tikslas – sudaryti sąlygas kariūnams įgyti praktinių įgūdžių, integruotis ir sėkmingai adaptuotis kintančioje veiklos pasaulio ir mokslo erdvėje globalizacijos sąlygomis.

Mūsų laikais labai dažnai girdimas žodis „globalizacija“ ir apie šį reiški-

nį nuolat diskutuojama. Globalizacija šiuo metu apibrėžiama kaip glaudus pasaulio šalių ir tautų integravimasis, o tai ne tik padeda dalytis technologijomis ir žiniomis, bet ir diegti bei perduoti šiuolaikines idėjas visuomenei. Deja, globalizacijos sąvoka nepatenka į visapusiškai teigiamų reiškinų sąrašą. Skeptikai teigia, kad globalizacija gali sumažinti šalies suverenumą, pakenkti vietos visuomenės užimtumui, dėl to lengva prarasti tradicinę kultūrą ir kitas vertybes. Tačiau globalizacijos veiksniai neabejotinai daro įtaką, pirma, žmogaus mąstymui, antra – valstybės sistemai, valstybingumui ir teisiniam vientisumui, vertybių sistemoms ir valstybės darniai plėtrai, taip pat šalies visuomenės saugumui.

Kariūnai praktikos vietose susiduria su įvairiais sunkumais, nes jose ne tik siekiama pritaikyti turimas teorines žinias praktiškai, bet ir įsilieti į naują kolektyvą, pajusti jo subkultūrą, taip lavinant savo socialinius gebėjimus. Taip būsimi vadai, atlikdami skirtas užduotis, susiduria ir su sprendimų priėmimo iššūkiais.

Pažymėtina, kad praktikos sėkmė priklauso ne tik nuo kariūno – šiuo atveju didelę reikšmę turi du svarbūs aspektai: kaip praktika suvokiama mokymo įstaigoje ir kaip ji atliekama tam tikroje institucijoje. Institucija, kurioje kariūnai atlieka praktiką, tampa mokymosi aplinka, todėl svarbu sudaryti sąlygas jiems jaustis saugiai, veikti ir objektyviai vertinti savo realaus darbo rezultatus. Praktikos vietoje kariūnui ir jo atliekamam darbui nemažą įtaką daro įstaigos mikroklimatas, santykiai su praktikos vadovu (men-

toriumi), kolegomis, kitais praktikantais.

Kad kariūnai gautų iš praktikos daugiau naudos ir ją atliktų sėkmingai, šiuo mokymosi etapu skiriamas praktikos vadovas (mentorius) jiems institucijos viduje vadovauti. Dar vienas vadovas, kaip šio viso proceso koordinatorių, skiriamas Akademijoje. Šių vadovų uždaviniai kiek skirtingi, bet jų bendras ir galutinis tikslas yra ganėtinai panašus – užtikrinti sėkmingą tolesnio kariūno mokymosi proceso tąsą. Jie siekia, kad kariūnai įgytų kuo daugiau praktinių įgūdžių, reikalingų būsimame darbe. Abu vadovai atsakingi už praktikos eigą priežiūrą, tačiau jų vaidmuo vertinant praktikos ataskaitas kiek skiriasi.

Štai ir šių 2017–2018 mokslo metų rudens semestrą, rugsėjo 18–spalio 29 d., vyko Akademijos IV kurso kariūnų, studijuojančių pagal Gynybos ir saugumo institucijų valdymo bakalauro studijų programą, universitetinė praktika. Keturiolika 141-ojo būrio kariūnų praktikos vietas įvairiuose šalies gynybos ir saugumo institucijų valdymo-administravimo padaliniuose rinkosi iš Akademijos Vadybos katedros pateikto sąrašo arba siūlė patys. Daugiausia, net 10, kariūnų pageidavo praktiką atlikti Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų ir kituose KAS padaliniuose: Lietuvos didžiojo kunigaikščio Butigeidžio dragūnų batalione, Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino štabo batalione, Mechanizuotojoje pėstininkų brigadoje „Geležinis Vilkas“, Karo policijos Vilniaus ir Kauno įgulose, Karo prievolės ir komplektavimo skyriuje, Mokymo ir doktrinų valdyboje, KAM Veiklos procesų va-

dybos skyriuje, taip pat VRM saugumo sistemos institucijose: 2 – Viešojo saugumo tarnybos (VST) Vilniaus padalinys, 2 – VST Kauno padalinys.

Ši praktika vyko 6 savaites. Ją atliekantys kariūnai siekė įgyvendinti ne tik savo, bet ir Akademijos iškeltus universitetinės praktikos tikslus:

- ▶ praktinėje profesinėje veikloje patikrinti, pagilinti ir patobulinti teorines žinias ir gebėjimus, įgytus mokantis specialiujų universitetinių dalykų;
- ▶ įgyti praktinių įgūdžių ir susipažinti su gynybos ir saugumo institucijų struktūra, funkcijomis, valdymo ypatumais, norminiais teisės aktais, reglamentuojančiais jų veiklą sprendžiant institucijos valdymo ir veiklos planavimo klausimus;
- ▶ pagal bakalauro baigiamojo darbo temą surinkti duomenis šiam darbui parengti.

Kaip ir kiekvienais metais, šis „kliūčių ruožas“ vėl buvo įveiktas sėkmingai – atlikę praktiką, jau sukaupe tam tikrą patirties bagažą, kariūnai pristatė institucijų praktikos vadovų atsiliepimus, kuriuose buvo pateiktas ir jos įvertinimas. Institucijų praktikos vadovai visų kariūnų universitetinės praktikos veiklą įvertino puikiai ir labai gerai. Taip pat, atlikę individualiąją akademinę užduotį, kariūnai pateikė mokomosios praktikos ataskaitas ir jas apgynė. Vadinas, Gynybos ir saugumo institucijų valdymo bakalauro studijų programos IV kurso 141-ojo būrio kariūnų mokomosios universitetinės praktikos tikslai buvo pasiekti.

IV kurso krn. Žydrūnė Maksimovičiūtė apie šią praktiką surinko kelių kariūnų atsiliepimus, taip pat pateikė ir savo mintis.

Krn. Vytautas Liakas

Atlikau praktiką Lietuvos didžiojo kunigaikščio Butigeidžio dragūnų batalione. Jos metu ėjau būrio vado pareigas. Netrukus suvokiau, kad čia neužtenka vien karybos žinių – reikia gebėti prieiti prie kiekvieno kario individualiai. Svarbu mokėti išklausti ir suprasti, o ne tik

reikalauti – juk visi mes esame unikalios asmenybės, be to, atėję iš skirtingų socialinių sluoksnių. Visi pradėję tarnauti turi lūkesčių, tik vienu šie lūkesčiai pasiteisina, o kitų – ne. Iki praktikos iš kolegų girdėjau, kad reikia sutarti su savo būrio būrininkais ir skyrių vadais ir juos vertinti. Tuo įsitikinau 100 procentų. Taip pat gavau daug naudingos patirties, kaip reikia dirbti su pavaldžia valdymo grupe. Turė-

jau galimybę konsultuotis ir su ten tarnaujančia psichologe. Ji padėjo išsiaiškinti, kokios priežastys lemia šauktinių norą pasitraukti iš tarnybos. Savo baigiamojo darbo tema atlikau anketinę apklausą, pagal ją nustačiau ir padariau išvadą, kas šauktinius motyvuoja ir kas demotyvuoja tarnauti batalione. Praktika buvo labai naudinga, nes pasisėmiau tiek mokslo (akademinų), tiek karybos žinių.

Krn. Artūras Mikelevičius

Atlikdamas praktiką Lietuvos kariuomenės Karo policijos štabe ir Vilniaus įguloje nuodugniai susipažinau su karu policijos veikla ir jos ypatumais. Įgijau itin naudingos praktikos ir patirties bendradarbiaudamas tiek su pareigūnais individualiai, tiek su kolektyvu. Turėjau galimybę dalyvauti karu policijos patrulyje ir kitoje veikloje. Be to, vesdamas įvairias pratybas įgijau kitos neįkainojamos patirties, nes savarankiškai galėjau priimti sprendimus, nuo kurių priklausė mano vadovaujamų karių veiksmas, o į tai būtent ir orientuota mūsų LKA studijų Gynybos ir saugumo institucijų valdymo programa. Iš padarytų klaidų pasimokiau, nes visada patarimo galėjau klausti aukštesnio laipsnio puskarininkių ar karininkų. Taip pat patobulinau savo asmeninius vadovavimo įgūdžius, kurie pravers tolesnėje tarnyboje.

Kariūnas Kipras Šešplaukis savo praktikos vietoje Karo prievolės ir komplektavimo tarnyboje

Kariūnas Emilis Antipovas su Dragūnų bataliono 1-osios kuopos kariais

Kariūnai Vaidotas Meškys ir Kipras Šešplaukis

Pagal pasirinktas bakalauro baigiamojo darbo temas, susijusias su saugumo institucijų valdymo ypatumais, savo universitetinę praktiką atlikome Lietuvos kariuomenės Karo prievolės ir komplektavimo tarnybos Vilniaus regioniniame karu prievolės ir komplektavimo skyriuje. Vos tik atvykę į Karu prievolės centrą buvome labai šiltai sutikti ir supažindinti su kiekvieno darbuotojo darbo ypatumais ir užduotimis. Praktikos metu turėjome galimybę pabandyti atlikti kone visų tipų užduotis, kurios atliekamos šiame centre, – nuo šauktinių bylų tvarkymo, skambinimo karu prievolinkams iki žmonių agitavimo renginiuose rinktis kario profesiją.

Džiaugiamės, kad pasisėmėme patirties bendraudami su savo darbą išmanančiais profesionalais ir kitais darbuotojais, kurie negailėjo patarimų, kaip išmokti geriau bendrauti su auditorija.

Kariūnas Emilis Antipovas lauko taktinių pratybų metu

Kariūnai Rokas Loda, Rokas Balčiūnas, Rokas Aglinieks ir Karolis Kriaučionis

Praktiką atlikome Viešojo saugumo tarnybos (VST) prie Vidaus reikalų ministerijos Vilniaus ir Kauno daliniuose. Per šešias savaites susipažinome su šios tarnybos funkcijomis ir veikla. Mums buvo suteikta unikali galimybė pasijusti VST pareigūnais, nes kartu dalyvavome taktikos pratybose, susipažinome su jų naudojama technika, įginkluote, užduotimis ir gyvenimo są-

lygomis, stebėjome, kaip vyksta suimtų asmenų konvojavimas į teismo posėdžius, laisvės atėmimo įstaigoje atlikome kratą, pamatėme, kaip vykdoma svarbių valstybinių objektų, tokių kaip hidroelektrinės, oro uostai ir degalų bazės, apsauga.

VST kolektyvas stengėsi mums parodyti viską, kas yra susiję su jų veikla, pasidalijo savo sukauptą patirtimi. Ši praktika buvo naudinga ne tik dėl to, kad įgijome daug naujų žinių, – tokiu būdu plėtojamas kariuomenės ir VST abipusis bendradarbiavimas mūsų visuomenės saugumui užtikrinti.

Krn. Arnas Naudžiūnas

Praktiką atlikau Lietuvos kariuomenės Mokymo ir doktrinų valdybos Doktrinų skyriuje. Ten turėjau galimybę daugiau sužinoti ne tik apie Lietuvos kariuomenę, bet ir apie šią instituciją ir jos valdymą, apsilankyti Generolo Adolfo Ramanausko kovinio rengimo centre Nemenčinėje, kur buvau supažindintas su elektronine operacijų imitavimo sistema JCATS, kaip organizuojamos ir vyksta pėstininkų brigados štabo taktinės pratybos. Dalyvavau kovinio šaudymo iš pistoleto M 1911 A1 pratybose.

Viską apibendrinamas galiu teigti, kad šios praktikos metu įgijau naujos patirties, todėl mielai ją dar kartą atlikičiau.

Krn. Emilis Antipovas

Mano praktikos vieta buvo Lietuvos didžiojo kunigaikščio Butigeidžio dragūnų batalionas. Iš karto įsiliejau į tenykštį LKA absolventų kolektyvą ir buvau paskirtas į 1-osios pėstininkų kuopos (PK) 3-įjį pėstininkų būrį. Nors

šis kolektyvas jaunas, tačiau kai kurie vadai jau yra sukaukę nemažai patirties ir ja atliekant įvairias užduotis mielai dalijosi su manimi. Taip pat turėjau galimybę susipažinti su būrio vado dokumentacija, dokumentų rengimo tvarka, viso bataliono ir štabo vadovavimo veikla. Teko ne tik dalyvauti įvairiuose užsiėmimuose, bet ir pačiam skaityti paskaitas nuolatinės privalomosios pradinės karo tarnybos kariams. Mokydamas kitus susipažinau su naujais taktikos elementais, kurie man pravers ne tik studijuojant Karo akademijoje, bet ir tolesnėje tarnyboje. Taip pat teko lauko taktikos pratybose prisidėti vertinant šauktinius.

Krn. Žydrūnė Maksimovičiūtė

Atlikusi mokomąją praktiką Krašto apsaugos ministerijos Veiklos procesų vadybos skyriuje (VPVS) supratau, kad ministerija – labai svarbi Lietuvos nacionaliniam saugumui institucija, nes yra atsakinga už bendradarbiavimą su užsienio valstybėmis gynybos srityje, krašto apsaugai ir gynybai skirtų finan-

sų valdymą, karinio rezervo rengimą, krašto mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo agresijos atveju planavimo organizavimą.

Atlikdama praktiką susipažinau su VPVS, kurio tikslas – gerinti krašto apsaugos sistemos veiklos valdymą ir jos rezultatus, darbu. O vienas iš šio skyriaus uždavinių yra laiduoti kokybės užtikrinimo priemonių įgyvendinimą atliekant pirkimus. Dėl to ir aš daug sužinojau apie modernios karo technikos ir amunicijos pirkimo Lietuvos kariuomenei procedūras, susipažinau su jos naujaisiais pavyzdžiais, taip pat su kitais skyriaus vykdomais projektais ir veikla. Daug laiko skyriau duomenų savo bakalauro baigiamajam darbui rinkimui ir sistemimui. Tuo metu VPVS personalas, nors ir negausus, labai man padėjo savo patarimais ir idėjomis.

Viską apibendrinama galiu drąsiai teigti, kad atliekant praktiką įgyta patirtis man pravers ne tik ateityje, bet ir dabar, rengiant bakalauro baigiamąjį darbą ir dėlto tolesnės tarnybos krašto apsaugos sistemoje įžvalgas. Todėl nuoširdžiai linkiu sėkmės kariūnams, kurie atliks praktiką kitais metais.

Kariūnai Karolis Kriaučionis (kairėje) ir Rokas Aglinieks (dešinėje) kartu su Viešojo saugumo tarnybos Specialiosios kuopos vadu ir ORKOS būrio vadu

Konferencijos dalyvius sveikina LKA prorektorė mokslui ir studijoms prof. dr. Jūratė Novagrockienė

Mokslininkai apie pilietinį ugdymą ir šalies gynybą

Doc. dr. Dalia PRAKAPIENĖ, doc. dr. Audronė PETRAUSKAITĖ

Šių metų gruodžio 1 d. įvyko tarptautinė mokslinė konferencija „Pilietinis ugdymas šalies gynybai“, kurios tikslas buvo numatyti Lietuvos visuomenės pilietinio ugdymo, stiprinant šalies saugumą ir gynybą, strategines kryptis, išanalizuoti Lietuvos ir užsienio valstybių patirtį šioje srityje, aptarti pilietinio ugdymo problemas ir galimybes. Konferenciją organizavo Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija, Mykolo Romerio universitetas ir Lenkijos karo studijų universitetas. Renginyje dalyvavo Lenkijos karo mokslų universiteto, Brno gynybos universiteto (Čekija), Krokuvos Jogailaičių universiteto (Lenkija), Daugpilio universiteto (Latvija), Turības universiteto

(Latvija) ir Lietuvos aukštųjų mokyklų – Vilniaus, Mykolo Romerio, Lietuvos edukologijos universitetų, Latvijos ir Vytauto Didžiojo karo muziejų, Lietuvos karo akademijos mokslininkai.

Konferencijos tema pasirinkta neatitiktinai. Ji atspindi šiuolaikines visuomenės ir valstybės aktualijas, išryškina pilietinio ugdymo ir sąsajų tarp visuomenės ir gynybos institucijų stiprinimo svarbą.

Visuomenės gerovė priklauso nuo sąmoningų, savo teises ir pareigas suprantančių, gebančių konstruktyviai mąstyti, vertinti ir priimti pagrįstus sprendimus piliečių, jų gebėjimų ir noro dalyvauti visuomenės ir valstybės gyvenime. Pilietiško kompetencija su-

vokiama kaip žinios, gebėjimai ir nuostatos, reikalingos atsakingam ir aktyviam dalyvavimui valstybės ir pilietinės visuomenės raidoje. Šiame kontekste ypač iškeliamas piliečio vaidmuo. Šiandieninėje visuomenėje tradicinis požiūris į pilietiškumą ir piliečio vaidmenį demokratinėje valstybėje sparčiai kinta. Šiuolaikinis pilietis – tai pilietis, gebantis adekvačiai reaguoti į besikeičiančią aplinką, aktyviai dalyvaujantis valstybės ir pilietinės visuomenės gyvenime, argumentuotai išsakantis savo nuomonę ir priimančias pagrįstus sprendimus. Tačiau, kad būtų pasiektas šis rezultatas, reikia ilgai dirbti, įvairioms institucijoms ir visuomenei nuolat bendradarbiauti.

LKA Humanitarinių mokslų katedros doc. dr. Nerijus Smaliukevičius

Todėl ir ši konferencija tiesiogiai prisideda prie pilietinės visuomenės kūrimo, ugdymo proceso tobulinimo, naujų įžvalgų sklaidos.

Tarptautinėje mokslinėje konferencijoje tiek istoriniu, tiek moderniu, atsižvelgiant į dabartinę saugumo situaciją, požiūriu buvo gvildenamos šios aktualios pilietinio ugdymo šalies gynybai temos: teritorinės gynybos sistema, paremta jaunimo pilietiniu ugdymu bendrojo lavinimo ir aukštosiose mokyklose, visuomenės atsparumo išorinėms ir vidinėms grėsmėms ugdymas, būsimų teisėsaugos pareigūnų ir karininkų pilietinio ugdymo ypatumai, lyderystės vaidmens pokyčiai karinio ugdymo procese, valstybės institucijų vaidmuo organizuojant pilietinį ugdymą.

Konferencijoje daug dėmesio buvo skirta istorinei pilietinio ugdymo šalies gynybai analizei. Mokslininkai istorikai, tyrinėdami mūsų šalies istorinę patirtį, ieškojo sąsajų su dabartinės visuomenės pilietinio ugdymo šalies gynybai procesu, norėdami atskleisti naudingų praeities pamokų pritaikymo šiuolaikinėje Lietuvos visuomenėje galimybes. Unikalių istorinių pilietinio ugdymo pavyzdžių pateikė Vilniaus universiteto ir Lietuvos edukologijos universiteto mokslininkai. Prof. dr. Arvydas Pacevičius pranešime „Egodokumentai kaip pilietinio ugdymo XVIII a. Lietuvoje studijų šaltinis“, remdamasis bajorijos dienoraščiais, atsiminimais, laiškais ir pan., aptarė pilietinio ugdymo sampratą Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje ir jaunimo edukacijos ypatumus.

Prof. dr. Sandra Grigaravičiūtė aptarė Lietuvos valstybės diplomatinį tarnybų veiklą ginant Lietuvos piliečius 1918 metais. Jos nuomone, sudėtinga

LR VSD atstovė Aurelija Katkuviene

politinė situacija net tada nesutrukdė Lietuvos diplomatams imtis aktyvių veiksmų ginant ką tik susikūrusios, jaunos valstybės piliečių interesus, kas yra gera pamoka visiems mūsų politikos veikėjams, visuomeninėms organizacijoms ir valstybės institucijoms.

Dr. Aušra Jurevičiūtė, Vytauto Didžiojo karo muziejaus mokslo darbuotoja, savo pranešime nagrinėjo buvusių karių organizacijų vaidmenį ugdant visuomenės tautinę sąmonę tarpukario Lietuvoje. Ji teigė, kad 1923–1940 m. buvo susikūrusios ir aktyviai veikė 7 buvusių karių organizacijos, kurios pirmiausia kėlė šiuos tikslus: auklėti visuomenę savo pavyzdžiu, kiek leidžia jėgos, stovėti Lietuvos nepriklausomybės sargyboje, o

LKA Humanitarinių mokslų katedros doc. dr. Audronė Petrauskaitė

jei Tėvynė atsidurtų pavojuje – organizuotai stoti jos ginti, papildant aktyvių kovotojų gretas; priminti tautai žilą senovę, jos dailę, kultūrą, meilę Tėvynei ir kovas dėl laisvos, nepriklausomos valstybės; kelti ir ugdyti tautinę lietuvių sąmonę, rūpintis Lietuvos karžygių atminimo pagerbimu. Dr. Aušros Jurevičiūtės nuomone, Lietuvos istorija yra ne tik gražūs prisiminimai, bet ir labai naudinga patirtis kuriant šiuolaikinį mūsų visuomenės pilietinio ugdymo modelį.

Tarpukario Lietuvos kariūnų pilietinio ugdymo ypatumus savo pranešimuose aptarė Lietuvos karo akademijos Karo istorijos centro mokslininkai mjr. Gintautas Jakštys ir dr. Manvydas Vitkūnas. Įdomiuose ir gausiai istorine

MRU Viešojo saugumo fakulteto prof. dr. Birutė Pranevičienė

medžiaga iliustruotuose pranešimuose tyrėjai atskleidė kariūnų pilietinio ugdymo metodų ir formų įvairovę: mjr. G Jakštys išanalizavo, kaip vyko kariūnų kasdienis pilietinio ugdymo procesas (t. y. jiems atliekant įprastus ritualus ir laikantis dienotvarkės), o dr. M. Vitkūnas papasakojo, kaip tarpukario kariūnų pasaulėžiūra ir vertybinės nuostatos buvo formuojamos per pažintines ir mokymąsias išvykas. Mokslininkai atkreipė dėmesį, kad ši mūsų istorinė patirtis, nors ir labai įdomi bei naudinga, ir šiuolaikinės visuomenės pasaulėžiūros ypatumai skatina ieškoti naujų, originalių jaunimo ugdymo formų, atsižvelgiant į jų individualų tapatumą, tarpasmeninės komunikacijos pobūdį, šiuolaikinių informacijos srautų apimtį ir jos perdavimo formas.

Šiuolaikinei Lietuvos visuomenės pilietinio ugdymo šalies saugumo ir gynybos klausimais sistemai plėtoti labai vertinga kitų šalių, ypač kaimyninių – Lenkijos ir Latvijos, patirtis. Konferencijoje Lenkijos mokslininkai plk. ltn. dr. Andrzejus Sobonas, plk. ltn. Pavelas Mrozas ir dr. Isabella Horzela aptarė visuomenės ir kariuomenės pilietinio ugdymo, pertvarkant šalies gynybos sistemą ir didinant jos gynybinį potencialą, pokyčius. Plk. ltn. A. Sobonas savo pranešime „Teritorinė gynybos sistema, paremta ugdymu Lenkijos aukštosiose mokyklose“ pristatė tik šiais metais pradėtą įgyvendinti Lenkijos aukštųjų mokyklų studentų pilietinio ugdymo šalies gynybai sistemą. Jo nuomone, šiuolaikinė geopolitinė Lenkijos situacija verčia iš esmės peržiūrėti tradicinę valstybės saugumo užtikrinimo koncepciją, orientuotą į šalies ginkluotąsias pajėgas. Šiuolaikinių grėsmių intensyvumas ir

Latvijos Turības universiteto prof. dr. Ainars Dimants

būtinybė įtraukti visuomenę į šalies gynybą paskatino imtis aktyvių veiksmų pilietinio ugdymo proceso pertvarkos srityje. Pradėję aktyviai dalyvauti bendrojo lavinimo mokyklų moksleivių pilietinio ugdymo šalies gynybai procese, Lenkijos kariuomenės atstovai šiuo metu ėmėsi studentų ugdymo klausimų. Mokslininko nuomone, aktyvus kariuomenės dalyvavimas jaunimo pilietinio ugdymo procese ir jaunimo rengimas šalies gynybai yra būtina Lenkijos teritorinės gynybos užtikrinimo sąlyga.

Lietuvos jaunimo pilietinio ugdymo šalies gynybai patirtis buvo pristatyta Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto (MRU VSF) mokslininkų prof. dr. Birutės Pranevičienės,

Karo studijų universiteto (Lenkija) Nacionalinio saugumo fakulteto prodekanas plk. ltn. Andrzejus Sobonas

Danguolės Senutienės ir prof. dr. Vaivos Zuzevičiūtės pranešimuose. Prof. B. Pranevičienė pateikė atlikto tyrimo duomenis apie MRU VSF studentų, būsimų teisėsaugos pareigūnų, pilietinio ugdymo ypatumus. Šio tyrimo duomenų analizė leidžia teigti, kad būsimi teisėsaugos pareigūnai yra pilietiškai ir iniciatyvūs, ieško naujų pilietinio aktyvumo formų ir būdų dalyvauti šalies saugumo ir gynybos procese.

Konferencijoje daug dėmesio buvo skirta ir šiuolaikinio pilietinio tapatumo ugdymo klausimams. Turības universiteto prof. dr. Ainars Dimants pateikė Latvijos tautinio ir pilietinio tapatumo formavimosi proceso analizę, atskleidamas keturių šalies regionų (Žemgalos,

LKA Humanitarinių mokslų katedros doc. dr. Audronė Petrauskaitė, MRU Viešojo saugumo fakulteto dekanas prof. dr. Saulius Greičius, LKA Humanitarinių mokslų katedros vedėja doc. dr. Rolanda Kazlauskaitė Markelienė, Daugpilio universiteto Socialinių mokslų fakulteto Teisės katedros vedėjas prof. dr. atsargos generolas Vitolds Zahars, MRU Viešojo saugumo fakulteto prof. dr. Birutė Pranevičienė, LKA Vadybos katedros lektorius dr. Vladas Tumalavičius

Latgalos, Vidžemės ir Kuršo – *Kurzemes*) tapatybių ypatumus, jų sąveiką ir įtaką bendrai šalies kolektyvinei tapatybei. Įdomų ir unikalų pilietinio tapatumo pavyzdį pateikė Krokuvos Jogailaičių universiteto Tarptautinių ir politikos mokslų instituto mokslininkė dr. Malgorzata Stefanowicz. Savo pranešime ji nagrinėjo Lietuvos lenkų harcerių (skautų) sąjungos (LLHS) – vienos ilgiausiai egzistuojančių Lietuvos teritorijoje jaunimo organizacijų, kuri išsiskiria tarp šiuolaikinių skautų organizacijų savo orientacija į Lietuvos lenkų tautinės mažumos vaikų ir jaunimo neformalųjį ugdymą, veiklą. Ši organizacija, atkurta po Sovietų Sąjungos suirimo, privalėjo iš naujo apmąstyti savo idėjinis pamatus atkurtos Lietuvos Respublikos kontekste. LLHS savo veikla siekia ugdyti sąjungos narių aktyvią pilietinę poziciją, skatindama jaunimo tautinį (lenkišką) sąmoningumą ir kartu stiprindama atsakomybės jausmą už savo valstybę, Lietuvos Respublikos, likimą. Tautinės mažumos organizacijos veikla, kaip unikalus tautinių mažumų pilietinio tapatumo pavyzdys, tautinėje valstybėje

yra įdomus tyrimo objektas.

LKA Humanitarinių mokslų katedros mokslininkai Ainis Razma, doc. dr. Audronė Petrauskaitė ir doc. dr. Rolanda Kazlauskaitė Markelienė savo pranešimuose ypatingą dėmesį skyrė šiuolaikinio pilietinio tapatumo ypatumų analizei. Mokslininkų nuomone, pilietinis tapatumas yra ne tik šiuolaikinės Lietuvos visuomenės kolektyvinio tapatumo pagrindas, bet kartu valstybės saugumo ir gynybos garantas. Teisiškai įtvirtintas demokratinės valstybės ir pilietinės visuomenės vienigumas nacionalinio saugumo ir gynybos klausimais postmodernaus pasaulio raidos kontekste gali būti traktuojamas gana kontroversiškai tiek teoriniu, tiek praktiniu požiūriu. XX a. pabaigoje įsigalėjusi neoliberalioji postmodernios demokratinės valstybės koncepcija eliminavo pilietinę visuomenę iš valstybės saugumo ir gynybos užtikrinimo proceso. Susidaręs atotrūkis tarp valdžios institucijų ir piliečių sukėlė abipusį nepasitikėjimą, ir tai tapo rimta kliūtimi formuojant bendrą šalies saugumo ir gynybos sistemą. Vis dėlto dabartinėje visuomeninėje-politinėje

situacijoje saugumo ir gynybinis veiksnys tampa pagrindiniu vertybiniu elementu, formuojančiu šiuolaikinės Lietuvos visuomenės pilietinę tapatybę, todėl mūsų šalies valstybės institucijos privalo aktyviai dalyvauti visuomenės pilietinio ugdymo procese. Į tai atkreipė dėmesį ir LKA doc. dr. Nerijus Maliukevičius, ir Valstybės saugumo departamento atstovė Aurelija Katkuvienė, kurie savo pranešimuose nagrinėjo šiuolaikinių informacinių grėsmių poveikį visuomenei, analizavo šių grėsmių prevencines priemones ir metodus, galinčius padidinti Lietuvos visuomenės pilietinį atsparumą.

Tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „Pilietinis ugdymas šalies gynybai“ skaityti pranešimai ir vykusios diskusijos buvo puiki galimybė mokslininkams pateikti savo išvagas, nuomones, susipažinti su kitų šalių patirtimi pilietinio ugdymo ir šalies gynybos srityje. Tikėtina, kad mokslinės išvagos padės tiek valstybės institucijoms, tiek pilietinėms organizacijoms tobulinti Lietuvos visuomenės pilietinio ugdymo šalies gynybai procesą.

Gruzijos nacionalinės gynybos ir Lietuvos karo akademijų užsienio kalbų dėstytojai dalijasi patirtimi

Doc. dr. Dileta JATAUTAITĖ

Gruzijos Davito Agmanshenebelio nacionalinės gynybos akademijos Užsienio kalbų katedros vedėja dr. doc. Lela Khubuluri ir šios katedros anglų kalbos lektorė Lali Kurdadzė į Lietuvos karo akademiją atvyko dviem savaitėms (nuo lapkričio 28 iki gruodžio 8 d.) dėstyti dalykinės anglų kalbos kariūnams, krašto apsaugos sistemos personalui ir tarptautinių anglų kalbos kursų klausytojams.

Dr. doc. Lela Khubuluri taip pat buvo pakviesta dalyvauti Lietuvos karo akademijos Užsienio kalbų katedros gruodžio 8 d. organizuotoje mokslinėje konferencijoje „Šiuolaikinės visuomenės ugdymo veiksniai“. Joje viešnia skaitė pranešimą apie abiejų akademijų – Lietuvos ir Gruzijos – bendradarbiavimą atliekant mokslinius tyrimus efektyvaus užsienio kalbų mokymo srityje.

Lietuvos karo akademijos bendradarbiavimas su Gruzijos Davito Agmanshenebelio nacionaline gynybos akademija vyksta vadovaujantis 2014 m. pasirašytu susitarimu, pagal kurį Lietuvos ir Gruzijos aukštosios mokyklos numatė

rengti akademių ir karybos studijų programas, studijų kokybės užtikrinimo procedūras ir mechanizmus. Taip pat sutarė kartu įgyvendinti studentų ir dėstytojų mainų programas, plėtoti kitą bendrą veiklą, stiprinti ryšius karinės anglų kalbos dėstytojų srityje.

Pagal šią programą 2015 m. Lietuvos karo akademijos IV kurso kariūnas pirmą kartą atliko praktiką Gruzijoje, 2017 m. rudenį vienas kariūnas taip pat mokėsi Gruzijos nacionalinėje gynybos akademijoje. Be to, Lietuvos karo akademijoje organizuojami tarptautiniai kursai, kuriuose kartu su kitų šalių karininkais dalyvauja ir Gruzijos atstovai. 2004–2017 m. duomenimis, tarptautiniuose anglų kalbos kursuose studijavo 37 karininkai (2-o lygio kursuose – 32, 3-io lygio – 5), vadų ir jaunesniųjų štabo karininkų kursuose – 21, 2013–2017 m. Vytauto Didžiojo karininkų kursuose – 5 Gruzijos karininkai.

Pokalbyje su Lietuvos karo akademijos Užsienio kalbų katedros dėstytojais dr. doc. Lela Khubuluri ir lektorė Lali Kurdadzė pasidžiaugė puikia galimybe pasi-

dalyti gerą patirtimi, skatinančia abiejų akademijų dėstytojus tobulinti savo kvalifikaciją, pedagoginių metodų taikymo kompetencijas ir akademinis mainus.

Doc. dr. Lela Khubuluri pabrėžė būtinybę bendradarbiauti mokslo ir studijų klausimais, taip pat plėsti dėstomų kursų pasirinkimo galimybes ir turinį.

Lektorė Lali Kurdadzė Lietuvos karo akademijos Užsienio kalbų katedros dėstytojams papasakojo, kad Gruzijos nacionalinėje gynybos akademijoje mokosi 420 kariūnų (junkerių) ir kad kiekvienais metais vis mažiau yra į ją stojančiųjų. Pagrindinės priežastys – demografinė krizė ir emigracija. Tačiau viešnios vis dėlto mato užsienio kalbų mokymo perspektyvą konstatuodamos, kad jų akademijos Užsienio kalbų katedros dėstytojų kolektyvas yra gana didelis: visu etatu dirba net 24 dėstytojai, iš jų 18 – anglų kalbos, 2 – vokiečių, 2 – prancūzų ir 2 – gruzinių kalbos.

Gruzijos nacionalinės gynybos akademijos atstovės taip pat pasidžiaugė, kad visiems dėstytojams sudarytos puikios darbo sąlygos: įrengtos modernios ir renovuotos auditorijos, jie reguliariai vyksta į įvairius kvalifikacijos tobulinimo kursus JAV, Vokietijoje, dalyvauja NATO Tarptautinio kalbų koordinavimo biuro (BILC) seminaruose.

Lietuvos karo akademijos Užsienio kalbų katedra šiltai priėmė viešnius iš Gruzijos, pasiūlė turiningą ir įdomią kultūrinę programą. Pavyzdžiui, jos lankėsi Trakų pilyje, Valdovų rūmuose, Vilniaus universitete, dalyvavo Vilniaus kalėdinės eglutės įžiebimo šventėje. Daug gražių, nepamirštamų įspūdžių gruzinės parsivėš į savo šalį. Kaip teigė Lela ir Lali, jos palieka dalelę savo širdies Lietuvoje. Tikimasi, kad šis tarptautinis bakalauro studijų projektas toliau bus sėkmingai plėtojamas abiem akademijoms naudinga linkme.

STOK Į LKA!

Priėmimas į Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademiją (LKA) vykdomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro nustatytais priėmimo sąlygomis, LKA viršininko tvirtinama priėmimo į LKA organizavimo tvarka ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos įgaliotos institucijos – Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacijos bendrajam priėmimui organizuoti (LAMA BPO) – tvirtinama bendrojo priėmimo tvarka.

Baigusiems universitetines pirmosios pakopos studijas suteikiamas bakalauro kvalifikacinis laipsnis. Be universitetinio išsilavinimo, kariūnai įgyja karininko profesiją, ugdomos jų asmeninės savybės – pasitikėjimas savimi, tvirtas būdas, aktyvumas, ryžtas siekti tikslo, kritinis mąstymas, gebėjimas spręsti problemas, noras mokytis ir tobulėti ir t. t. Visiems LKA absolventams garantuojama tarnybos vieta Lietuvos kariuomenėje.

LKA vyksta priėmimas į šias BAKALAURO STUDIJŲ PROGRAMAS:

GYNYBOS TECHNOLOGIJŲ VADYBOS;

TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ;

NACIONALINIO SAUGUMO IR GYNYBOS.

Asmenys, priimti į LKA kariūnais studijuoti pagal Gynybos technologijų vadybos programą, pareiškę norą įgyti krašto apsaugos sistemai reikalingą specialybę, gali būti siunčiami studijuoti kitose Lietuvos aukštosiose mokyklose pagal šias programas:

ORLAIVIŲ PILOTAVIMO;

SKRYDŽIŲ VALDYMO;

AVIACIJOS MECHANIKOS INŽINERIJOS;

JŪRŲ LAIVAVEDYBOS;

LAIVŲ ENERGETINIŲ ĮRENGINIŲ EKSPLOATAVIMO;

JŪRŲ TRANSPORTO LOGISTIKOS TECHNOLOGIJŲ.

STOJANTIESIEMS Į LKA

Kandidatai studijuoti LKA turi būti:

- ▶ Lietuvos Respublikos piliečiai nuo 18 iki 25 metų;
- ▶ įgiję vidurinį išsilavinimą;
- ▶ išlaikę profesinio tinkamumo testą;
- ▶ pasitikrinę Karinės medicinos ekspertizės komisijoje sveikatą ir pripažinti tinkamais kariūno tarnybai;
- ▶ įgiję teisę dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, žymima slaptumo žyma „Riboto naudojimo“;
- ▶ išlaikę lietuvių kalbos ir literatūros valstybinį brandos egzaminą, jeigu vidurinį išsilavinimą įgijo 2015 m. ar vėliau;
- ▶ išlaikę užsienio kalbos (anglų, vokiečių ar prancūzų) valstybinį brandos egzaminą ne žemesniu kaip B1 lygiu pagal Bendruosius Europos kalbos metmenis arba tarptautinį užsienio kalbos egzaminą, jeigu vidurinį išsilavinimą įgijo 2015 m. ar vėliau;
- ▶ išlaikę matematikos valstybinį brandos egzaminą, jeigu vidurinį išsilavinimą įgijo 2016 ar 2017 m.;
- ▶ išlaikę matematikos valstybinį brandos egzaminą ne žemesniu nei pagrindiniu pasiekimų lygiu, jeigu vidurinį išsilavinimą įgijo 2018 m.;
- ▶ pasiekę Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu nustatytą minimalų konkursinį balą.

Į kiekvieną studijų programą stojantieji priimami konkurso būdu pagal konkursinį balą.

KONKURSINIO BALO 2018 M. SANDARA

Konkursinis balas apskaičiuojamas susumavus perskaiciuotus mokomųjų dalykų brandos egzaminų ir/ar metinių pažymių įvertinimus ir papildomus balus.

KONKURSINĮ BALĄ SUDARO:

Stojant į Gynybos technologijų vadybos studijų programą:

- 40 % – matematikos brandos egzaminas;
- 20 % – istorijos brandos egzaminas arba metinis pažymys;
- 20 % – bet kurio dalyko, nesutampančio su pirmais dviem, brandos egzaminas arba metinis pažymys;
- 20 % – lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminas.

Stojant į Tarptautinių santykių ir Nacionalinio saugumo ir gynybos studijų programas:

- 40 % – istorijos brandos egzaminas;
- 20 % – matematikos arba informacinių technologijų brandos egzaminas arba metinis pažymys;
- 20 % – bet kurio dalyko, nesutampančio su pirmais dviem, brandos egzaminas arba metinis pažymys;
- 20 % – lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminas.

PAPILDOMI BALAI PRIDEDAMI:

tarptautinių olimpiadų ir konkursų laimėtojams:

I vieta – 2,5 balo;

II vieta – 1,5 balo;

III vieta – 1 balas;

šalies olimpiadų ir konkursų laimėtojams:

I vieta – 1,5 balo;

II vieta – 1 balas;

III vieta – 0,5 balo;

baigusiems bazinius karinius mokymus ar privalomąją karo tarnybą – 0,5 balo;

gavusiems už pirmojo arba antrojo konkursinio dalyko brandos darbą ne mažesnę nei 9 įvertinimą – 0,25 balo;

dalyvavusiems tarptautinėje arba nacionalinėje jaunimo savanoriškoje veikloje, kuri buvo ne trumpesnė negu 3 mėn., – 0,25 balo.

STOJANTIESIEMS Į LKA

Papildomi balai neįskaičiuojami į minimalų konkursinį balą:

šauliams, pateikusiems šaulio pažymėjimą, – 0,3 balo;
Krašto apsaugos savanorių pajėgų kariams savanoriams – 0,3 balo;
asmenims, baigusiems kūno kultūros modulį „Krašto gynyba“, – 0,1 balo.

METINĖ STUDIJŲ KAINA

Studijos Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje finansuojamos iš valstybės biudžeto lėšų. Jeigu kariūnas pašalinamas iš Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos (vėliau, nei baigęs pirmąjį kursą) arba atsisako sudaryti profesinės karo tarnybos sutartį, įstatymų nustatyta tvarka iš jo išieškomos jo mokymo išlaidos, apskaičiuotos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

PAGRINDINĖS PROCEDŪROS, KURIAS TURI ATLIKTI KANDIDATAI STUDIJUOTI LKA:

- ▶ Registruotis atlikti profesinio tinkamumo testą (vyksta nuo **2017-10-02 iki 2018-06-16**) Atrankos centro tel. (8 5) 212 7092.
- ▶ Dalyvauti profesinio tinkamumo teste (2 dienos) (vyksta nuo **2017-11-06 iki 2018-07-07**).
- ▶ Pasitikrinti sveikatą Karinėje medicinos ekspertizės komisijoje.
- ▶ Pereiti patikrą, ar nepažeidė Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo 16 straipsnio 2 dalies reikalavimų.
- ▶ Pateikti prašymą studijuoti Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje LAMA BPO <http://www.lamabpo.lt/> (vyksta nuo **2018-06-01 iki 2018-07-23** 12 val.).
- ▶ Dalyvauti Priėmimo komisijos posėdyje ir pasirašyti sutartį.

DAUGIAU INFORMACIJOS:

Priėmimo komisijos tel. (8 5) 210 3597, el. p. priemimo.komisija@mil.lt
Interneto svetainėje <http://www.lka.lt>

STOK Į LKA!

VIENINTELĘ AUKŠTĄJĄ MOKYKLĄ LIETUVOJE, UGDANČIA KARININKUS LYDERIUS

www.lka.lt

(8 5) 212 7092

Kęstučio DIJOKO nuotrauka

